

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 4.6.2003
COM(2003) 226 τελικό/2

Corrigendum
Footnote 29
Concerne les 11 versions linguistiques

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Επενδύοντας στην έρευνα: το πρόγραμμα δράσης για την Ευρώπη

{SEC(2003) 489}

Πίνακας περιεχομένων

1.	Σύνοψη	3
2.	Έκκληση ανάληψης δράσης.....	5
3.	Κοινή πορεία προόδου	9
3.1.	Τόνωση της ανάπτυξης των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών με πνεύμα συνοχής	9
3.2.	Διαμόρφωση κοινών αντιλήψεων για την ανάπτυξη και εξάπλωση των τεχνολογιών καίριας σημασίας	11
3.3.	Παροχή σε όλες τις περιφέρειες της δυνατότητας να αποκομίσουν ευεργετικούς καρπούς από τις αυξημένες επενδύσεις έρευνας	12
3.4.	Επιλογή του κατάλληλου συνδυασμού μέσων πολιτικής.....	12
4.	Βελτίωση της δημόσιας στήριξης προς την έρευνα και την καινοτομία	13
4.1.	Ανθρώπινοι πόροι	14
4.2.	Οι βάσεις των δημόσιων ερευνών και οι δεσμοί τους με τη βιομηχανία.....	15
4.3.	Βελτίωση του συνδυασμού των δημόσιων χρηματοδοτικών μέσων και της αποτελεσματικότητάς τους	16
4.3.1.	Συνδυασμός χρηματοδοτικών μέσων.....	17
4.3.2.	Άμεσα μέτρα με προορισμό την έρευνα και την καινοτομία.....	18
4.3.3.	Τα φορολογικά μέτρα για την έρευνα.....	19
4.3.4.	Υποστήριξη των μηχανισμών παροχής εγγυήσεων για την έρευνα και την καινοτομία στις ΜΜΕ.....	20
4.3.5.	Υποστήριξη των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου για τις ΜΜΕ υψηλής έντασης ερευνών	21
5.	Αναπροσανατολισμός των δημόσιων δαπανών προς την έρευνα και την καινοτομία.....	22
5.1.	Το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης και οι ευρύτερες κατευθυντήριες γραμμές της οικονομικής πολιτικής.....	22
5.2.	Η ισορροπία ανάμεσα στη δημόσια χρηματοδότηση από εθνικούς πόρους και από την ΕΕ έως το έτος 2010	23
5.3.	Κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις.....	24
5.4.	Δημόσιες προμήθειες	25
6.	Βελτίωση του πλαισίου των συνθηκών για τις ιδιωτικές επενδύσεις στην έρευνα ...	26
6.1.	Πνευματική ιδιοκτησία	26
6.2.	Κανονιστικές ρυθμίσεις για τα προϊόντα και τυποποίηση.....	28
6.3.	Κανόνες ανταγωνισμού.....	29
6.4.	Χρηματαγορές.....	29
6.5.	Φορολογικό πλαίσιο.....	31
6.6.	Στρατηγική έρευνας, διαχείριση και κοινοποίηση των οικονομικών στοιχείων των εταιρειών	32
7.	Συμπέρασμα	33

1. ΣΥΝΟΨΗ

Στο παρόν πρόγραμμα δράσης αναλύονται οι απαιτούμενες πρωτοβουλίες για να αποκτήσει η Ευρώπη ισχυρότερες βάσεις δημόσιας έρευνας και να αυξηθεί πολύ περισσότερο η ελκυστικότητά τους για τις ιδιωτικές επενδύσεις που διοχετεύονται στην έρευνα και την καινοτομία. Η υλοποίηση των δράσεων αυτών θα επιτρέψει στην Ευρωπαϊκή Ένωση να καλύψει το διευρυνόμενο χάσμα στο επίπεδο των επενδύσεων έρευνας της ανάμεσα στην Ευρώπη και τους κύριους εμπορικούς της εταίρους, που θέτει σε κίνδυνο τις μακροπρόθεσμες δυνατότητες πραγματοποίησης καινοτομιών, ανάπτυξης και απασχόλησης. Απώτερος σκοπός είναι η υλοποίηση του στόχου που καθορίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής της Βαρκελώνης, τον Μάρτιο του 2002, να αυξηθεί το μέσο επίπεδο των επενδύσεων έρευνας από ποσοστό 1,9% του ΑΕΠ σήμερα σε 3% του ΑΕΠ, το έτος 2010, οι πόροι του οποίου θα πρέπει να προέλθουν κατά τα 2/3 από τον ιδιωτικό τομέα.

Για να επιτευχθεί ο στόχος της Βαρκελώνης, οι επενδύσεις έρευνας στην Ευρώπη θα πρέπει να αυξάνονται με ετήσιο ρυθμό 8%. Στην επίτευξη του στόχου θα συμβάλει η αύξηση του ρυθμού των δημοσίων επενδύσεων κατά ποσοστό 6% ετησίως και η αύξηση του ρυθμού των ιδιωτικών επενδύσεων κατά ποσοστό 9% ετησίως. Ο στόχος αυτός είναι φιλόδοξος αλλά παραμένει ρεαλιστικός, αν λάβουμε υπόψη μας την έντονη υποστήριξη που παρέχεται για την επίτευξή του.

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής που πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2003 ζητήθηκε από την Επιτροπή να υποβάλει το παρόν πρόγραμμα δράσης, το οποίο προετοιμάστηκε με βάση τις ευρύτερες διαβουλεύσεις που πραγματοποιήθηκαν με τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, τα κράτη μέλη, τις εντασσόμενες και τις υποψήφιες χώρες καθώς και τους βασικούς πρωταγωνιστικούς φορείς από τον χώρο της βιομηχανίας, των δημοσίων ερευνών και της οικονομίας. Όπως φανέρωσαν οι διαβουλεύσεις, ευρύτατη είναι η υποστήριξη για τον στόχο του 3%. Όπως αποδείχτηκε, οι περισσότερες χώρες ήδη λαμβάνουν μέτρα για την τόνωση των επενδύσεων έρευνας και πολλές από αυτές έχουν καθορίσει εθνικούς στόχους που ευθυγραμμίζονται με τον ευρωπαϊκό στόχο του 3%.

Στόχος του προγράμματος δράσης είναι να βασιστεί στη δυναμική αυτή, φροντίζοντας ώστε οι απαιτούμενες πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο να είναι βιώσιμες, να χαρακτηρίζονται από αμοιβαία συνοχή και να ικανοποιούν το βασικό πρόβλημα της πραγματοποίησης ριζικών βελτιώσεων στο ευρωπαϊκό σύστημα έρευνας και τεχνολογικών καινοτομιών. Η Ευρώπη είναι αντιμέτωπη με μια κατάσταση στο πλαίσιο της οποίας ο ασθενέστερος κρίκος του συστήματος κινδυνεύει να αποθαρρύνει τις επενδύσεις. Θα αναφέρουμε μόνο μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα: τα κενά και τη δυσκαμψία που μαστιάζουν τη σταδιοδρομία στον χώρο της έρευνας, που έχουν ως συνέπεια να μετακινούνται από την έρευνα άριστοι ανθρώπινοι πόροι ή να εγκαταλείπουν την Ευρώπη τον κατακερματισμό και την έλλειψη διαφάνειας που χαρακτηρίζουν τις συχνά άριστες έρευνες της Ευρώπης· τις δυσχέρειες εξεύρεσης πόρων χρηματοδότησης για τα σχέδια ερευνών και καινοτομίας τους που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ τεχνολογικής έντασης· ή την έλλειψη ευαισθητοποίησης των ερευνητών και των διαχειριστικών οργάνων της έρευνας σε ό,τι αφορά την προστασία και τη διαχείριση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Το πρόγραμμα δράσης έρχεται να συμπληρώσει τη δέσμη των αλληλοϋποστηριζόμενων ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών στόχος των οποίων είναι η τόνωση της ανταγωνιστικότητας της Ένωσης ιδίως στους τομείς της εφαρμοζόμενης πολιτικής στον χώρο των επιχειρήσεων και της καινοτομίας και να συνοδεύσει τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στις αγορές των προϊόντων, των υπηρεσιών, των κεφαλαίων και της εργασίας που συναπαρτίζουν την απάντηση της Επιτροπής από τη σκοπιά της ασκούμενης πολιτικής στον αντικειμενικό στόχο

που χάραξε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής της Λισαβώνας τον Μάρτιο του 2000 "να καταστεί η Ευρώπη η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη γνωσιοκεντρική οικονομία έως το έτος 2010".

Το πρόγραμμα δράσης περιλαμβάνει τέσσερις βασικές δέσμες δράσεων.

Η πρώτη δέσμη έχει ως σκοπό να υποστηριχθούν τα μέτρα που θεσπίζουν οι ευρωπαϊκές χώρες και οι πρωταγωνιστικοί φορείς, εξασφαλίζοντας ότι χαρακτηρίζονται από αμοιβαία συνοχή και ότι συναπαρτίζουν τον αποτελεσματικό συνδυασμό μέτρων πολιτικής. Στη δέσμη αυτή εντάσσεται η διαδικασία του συντονισμού με τα κράτη μέλη, ανάμεσά τους αλλά και με τις εντασσόμενες χώρες. Συμπεριλαμβάνεται επίσης η συγκρότηση των "ευρωπαϊκών τεχνολογικών πλατφορμών" για τη στη σύζευξη των βασικών πρωταγωνιστικών παραγόντων -των ερευνητικών οργανισμών, της βιομηχανίας, των ρυθμιστικών φορέων, των ομάδων των χρηστών, κ.λπ.- με επίκεντρο τις τεχνολογίες καίριας σημασίας, που θα οδηγήσουν στη χάραξη και υλοποίηση της κοινής στρατηγικής στα θέματα της ανάπτυξης, της εξάπλωσης και της χρήσης των τεχνολογιών αυτών στην Ευρώπη.

Στόχος της δεύτερης δέσμης μέτρων είναι να βελτιωθεί ουσιαστικά η δημόσια υποστήριξη για την έρευνα και την τεχνολογική καινοτομία. Για να προβούν σε επενδύσεις στον χώρο της έρευνας στην Ευρώπη, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να βρίσκουν στον χώρο αυτό πάμπολλες και εξαιρετικές ομάδες ερευνητών, να διαθέτουν ισχυρές βάσεις δημόσιων ερευνών άριστα διασυνδεδεμένες με τη βιομηχανία και να έχουν ουσιαστική δημόσια χρηματοοικονομική στήριξη, στην οποία ανήκει και η ενίσχυση μέσω φορολογικών μέτρων. Το πρόγραμμα δράσης εστιάζεται στις δράσεις για τη βελτίωση της σταδιοδρομίας των ερευνητών, το στενότερο συνεργασμό των δημόσιων ερευνών και της βιομηχανίας και την ανάπτυξη και πλήρη εκμετάλλευση του δυναμικού των ευρωπαϊκών και εθνικών λειτουργικών μηχανισμών δημόσιας χρηματοοικονομικής στήριξης. Το πρόγραμμα δράσης αξιώνει, για παράδειγμα, από τις δημόσιες αρχές να καταργήσουν έως το 2005 τους τρέχοντες κανόνες και πρακτικές οι οποίοι διέπουν πολλά προγράμματα δημόσιας χρηματοδότησης, απόρροια των οποίων είναι να αποτρέπονται η διευρωπαϊκή συνεργασία και η μεταφορά τεχνολογίας, με αποτέλεσμα την ουσιαστική μείωση των ευκαιριών έρευνας και καινοτομίας που είναι στη διάθεση των ευεργετούμενων δικαιούχων.

Αντικείμενο της τρίτης δέσμης μέτρων είναι η αναγκαία αύξηση του επιπέδου δημόσιας χρηματοδότησης για τους σκοπούς της έρευνας. Λαμβάνοντας υπόψη την τρέχουσα οικονομική δυσπραγία, εκείνο που προέχει πάνω απ' όλα είναι να εξασφαλιστεί η υποστήριξη από τις δημοσιονομικές πολιτικές εκείνων των επενδύσεων που θα οδηγήσουν σε υψηλότερα επίπεδα αειφόρου ανάπτυξης στο μέλλον, απόλυτη προτεραιότητα των οποίων είναι και η έρευνα. Οι δράσεις εστιάζονται στην τόνωση και παρακολούθηση του αναπροσανατολισμού των πόρων που διατίθενται από δημόσιους προϋπολογισμούς και στην εκμετάλλευση στο έπακρο όλων των δυνατοτήτων δημόσιας στήριξης προς τη βιομηχανία που διανοίγονται από τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις και τις δημόσιες προμήθειες. Στο πρόγραμμα δράσης προτείνεται για παράδειγμα να αποσαφηνιστεί και να βελτιωθεί η γνώση για εκείνες τις μορφές δημόσιας στήριξης στις οποίες είναι σε θέση να προσφεύγουν οι δημόσιες αρχές χωρίς να προκαλούν νόθευση των όρων του ανταγωνισμού.

Τέλος, απότερος σκοπός της τέταρτης δέσμης μέτρων είναι η βελτίωση των όρων της έρευνας και των τεχνολογικών καινοτομιών στην Ευρώπη: η προστασία των δικαιωμάτων της πνευματικής ιδιοκτησίας, οι κανονιστικές ρυθμίσεις που ισχύουν στις αγορές των προϊόντων και τα συναφή πρότυπα, οι κανόνες του ανταγωνισμού, οι χρηματαγορές, το φορολογικό πλαίσιο και η αντιμετώπιση των ερευνών στις μεθόδους διαχείρισης και τις πρακτικές κοινοποίησης οικονομικών στοιχείων που εφαρμόζουν οι εταιρείες. Στο πρόγραμμα δράσης

καθορίζεται, για παράδειγμα, ο στόχος να παρέχεται σε κάθε σπουδαστή στους τομείς των επιστημών, των σπουδών μηχανικού και της διοίκησης επιχειρήσεων τουλάχιστον η βασική κατάρτιση στα θέματα της πνευματικής ιδιοκτησίας και της μεταφοράς τεχνολογίας.

Το πρόγραμμα δράσης σηματοδοτεί την έναρξη της αντίστοιχης διαδικασίας. Η πορεία προόδου θα παρακολουθείται, ενώ η Επιτροπή και το Συμβούλιο θα χαράσσουν τις κατευθυντήριες γραμμές στο μέλλον, εάν αυτό κρίνεται αναγκαίο, για να διατηρήσει η Ένωση την επαφή με τις εξελίξεις. Ωστόσο, ελάχιστος είναι ο χρόνος που απομένει για την επιτυχή έκβαση του εγχειρήματος, ενώ το χάσμα εξακολουθεί να διευρύνεται με ταχείς ρυθμούς ανάμεσα στην Ευρώπη και τους βασικούς εμπορικούς της εταίρους. Η υλοποίηση του προγράμματος πρέπει να αρχίσει αμέσως σε όλα τα επίπεδα και πρέπει να κατευθύνεται από τη σαφή εικόνα ότι εκείνο που διακυβεύεται είναι η επιτυχία ή η αποτυχία της φιλοδοξίας της Ευρώπης να καταστεί ο πιο γόνιμος χώρος για την ανάπτυξη που θα προέλθει από τις καινοτομίες και για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

2. ΕΚΚΛΗΣΗ ΑΝΑΛΗΨΗΣ ΔΡΑΣΗΣ

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής της Βαρκελώνης απευθύνθηκε τον Μάρτιο του 2002 σχετική έκκληση ανάληψης δράσης για να αυξηθούν οι επενδύσεις στο χώρο της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης¹ και να κλείσει το χάσμα με τους κύριους ανταγωνιστές της Ευρώπης. Όπως αποφάσισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, οι επενδύσεις στον χώρο της έρευνας θα πρέπει να αυξηθούν από ποσοστό 1,9% σε 3% του ΑΕΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση, έως το 2010, ενώ το μερίδιο που χρηματοδοτείται από τις επιχειρήσεις θα πρέπει να αυξηθεί στα δύο τρίτα του συνόλου. Από τότε, όλοι οι πρωταγωνιστικοί φορείς επιβεβαίωσαν τη σημασία που έχει η έκκληση αυτή αλλά και την αναγκαιότητα να ληφθούν γρήγορα τα συγκεκριμένα μέτρα, με γνώμονα τις κατευθυντήριες γραμμές που υποδεικνύονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής του Σεπτεμβρίου 2002 με τίτλο "Περισσότερη έρευνα για την Ευρώπη. Στόχος: 3% του ΑΕγχΠ"². Το χάσμα των ερευνητικών επενδύσεων ανάμεσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τις Ηνωμένες Πολιτείες υπερβαίνει ήδη ποσό των 120 δισεκατομμυρίων € ετησίως και διευρύνεται με ταχείς ρυθμούς, με άκρως ανησυχητικές συνέπειες για τις μακροπρόθεσμες προοπτικές για την καινοτομία, τη ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας στην Ευρώπη. Όπως αναλυόταν στην ανακοίνωση του Σεπτεμβρίου 2002, το χάσμα συνδέεται με τους λιγότερο ελκυστικούς όρους για τις ιδιωτικές επενδύσεις έρευνας στην Ευρώπη, πράγμα που οφείλεται τόσο στη χαμηλότερη αλλά και ενδεχομένως ατελέστερη δημόσια στήριξη, όσο και στα πολυάριθμα εμπόδια που παρεμβάλλονται στο ευρύτερο πλαίσιο των όρων της ευρωπαϊκής έρευνας και καινοτομίας.

Στο χρονικό διάστημα από τον Σεπτέμβριο του 2002 και μετά, η Επιτροπή προχώρησε σε ευρύτατες διαβουλεύσεις με τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, τα κράτη μέλη, τις χώρες που θα ενταχθούν και που είναι υποψήφιες και με τους πρωταγωνιστικούς φορείς και ιδίως με την ευρωπαϊκή βιομηχανία και τον χρηματοοικονομικό κλάδο. Η συντριπτική πλειοψηφία των απαντήσεων υποστήριξε τον στόχο του 3% και την έμφαση που δίνεται στις επενδύσεις στον χώρο της έρευνας από την πλευρά των επιχειρήσεων. Πολλές απαντήσεις συμπεριλάμβαναν χρήσιμες νύξεις και προτάσεις οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν για την προπαρασκευή του τρέχοντος προγράμματος δράσης. Όλα τα κράτη μέλη, αλλά και οι χώρες που θα προσχωρήσουν και που είναι υποψήφιες συμφώνησαν για τη σημασία που έχει η αύξηση των επενδύσεων έρευνας. Υπέδειξαν μάλιστα στην πλειοψηφία τους ότι είχαν θέσει σε εφαρμογή

---

¹ "Η έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη" καλούνται στη συνέχεια "έρευνα" ή "E&A".
² COM(2002)499, 11 Σεπτεμβρίου 2002.

πολιτικές και συγκεκριμένα μέτρα προς τον σκοπό αυτό ή ότι βρίσκονταν στη φάση της λήψης των συναφών μέτρων. Πολλά κράτη καθόρισαν επίσης εθνικούς στόχους οι οποίοι ευθυγραμμίζονται με τον ευρωπαϊκό στόχο του 3%. Τόσο η Γαλλία, όσο και η Γερμανία υιοθέτησαν για παράδειγμα από την πλευρά τους το στόχο του 3%, όπως ακριβώς έπραξε και ένα μελλοντικό κράτος μέλος, η Σλοβενία. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της αντίστοιχης δυναμικής.

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η Επιτροπή των Περιφερειών υποστήριξαν αμφοτέρως τον στόχο του 3%, όπως ακριβώς έπραξαν και τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που πήραν μέρος στο δημόσιο διάλογο για το θέμα αυτό.

Ενιαία ήταν επίσης η υποστήριξη που εκφράστηκε στις πολυάριθμες λεπτομερείς απαντήσεις που διαβιβάστηκαν από τη βιομηχανία και τους συνδέσμους των επιχειρήσεων. Σε πολλές από αυτές, όπως για παράδειγμα στην απάντηση του Συνδέσμου Ευρωπαϊκής Βιομηχανίας (UNICE) και της Ευρωπαϊκής Στρογγυλής Τράπεζας Βιομηχάνων (ERT), τονίστηκε ότι η επίτευξη του στόχου του 3% έχει ζωτική σημασία για την ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης, με την υπόμνηση ταυτόχρονα ότι θα χρειαστούν σημαντικές μεταβολές της πολιτικής για να αποκατασταθεί η ελκυστικότητα της Ευρώπης για τις επενδύσεις έρευνας. Η ERT μετέτρεψε τον στόχο του 3% σε βασικό κορμό των συστάσεών της προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής του Μαρτίου 2003, ενώ ο UNICE το συμπεριέλαβε στα βασικά του θεματικά αντικείμενα. Οι σύνδεσμοι που εκπροσωπούν τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) επικρότησαν τη σημασία που έχουν οι αυξημένες επενδύσεις στην έρευνα για τα μέλη τους.

Το βασικό δίδαγμα που προέκυψε από τις διαβουλεύσεις είναι ότι οι μεγάλες ευρωπαϊκές εταιρείες σχεδιάζουν να διατηρήσουν το σημαντικό ύψος των επενδύσεών τους έρευνας, παρά τη σημερινή επιβράδυνση της οικονομίας και σε αντίθεση, ιδίως, με την απότομη πτώση που σημειώθηκε σε ορισμένους κλάδους υψηλής τεχνολογίας. Πάντως, στο βαθμό που οι οξύτερες οικονομικές συνθήκες καθιστούν την ανάγκη ακόμη εντονότερη για τις εταιρείες αυτές να προβούν σε εξορθολογισμό της ανάπτυξής τους σε παγκόσμια κλίμακα, δεν σχεδιάζουν να πραγματοποιήσουν νέες επενδύσεις έρευνας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά μάλλον σε άλλες περιφέρειες που θεωρούν ελκυστικότερες, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και ορισμένες ασιατικές χώρες. Όπως διαπιστώνουν στο μεταξύ οι ευρωπαϊκές ΜΜΕ, η ικανότητά τους να προβαίνουν σε επενδύσεις στην έρευνα και στην καινοτομία περιορίζεται συχνά τόσο από τη μειωμένη ικανότητα αυτοχρηματοδότησής τους, όσο και από τη δυσχερέστερη πρόσβασή τους σε εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης. Οι σημερινές οικονομικές συνθήκες περιόρισαν περαιτέρω την πρόσβασή τους σε πηγές χρηματοδότησης για τις δραστηριότητές τους έρευνας και τεχνολογικής καινοτομίας³. Συνεπώς, η οικονομική ύφεση έχει προσδώσει ακόμη μεγαλύτερη βαρύτητα και κατεπείγοντα χαρακτήρα στην ανάγκη να εστιαστούν οι δημόσιες ενέργειες στην παροχή υποστήριξης προς την έρευνα και την καινοτομία.

Σύμφωνα με την οικονομετρική μελέτη που εκπονήθηκε από τις υπηρεσίες της Επιτροπής⁴, η επίτευξη του στόχου της διάθεσης 3% του ΑΕΠ για τις επενδύσεις έρευνας θα έχει σημαντικό αντίκτυπο στα θέματα της μακροπρόθεσμης ανάπτυξης και της απασχόλησης στην Ευρώπη, της τάξης του 0,5% στο θέμα της πρόσθετης παραγωγής και της δημιουργίας 400.000 επιπλέον θέσεων εργασίας κάθε χρόνο έως το έτος 2010⁵. Ο πλήρης αντίκτυπος για τη

³ Στο κείμενο που ακολουθεί στη συνέχεια "η τεχνολογική καινοτομία" μνημονεύεται ως "καινοτομία".

⁴ Μελέτη που πραγματοποιήθηκε από την ερευνητική ομάδα ERASME (Παρίσι) με χρήση της αναπροσαρμοσμένης εκδοχής του μοντέλου NEMESIS (που πρόκειται να δημοσιευθεί στο μέλλον).

⁵ Αυτό θα είναι ιδίως συνέπεια των βασικών διαρθρωτικών αλλαγών της ευρωπαϊκής οικονομίας και θα προκύψει ιδίως από την μετατόπιση του βάρους προς την κατεύθυνση των βιομηχανικών κλάδων που

ανάπτυξη και την απασχόληση μπορεί να είναι ακόμη υψηλότερος, χάρη στην ώθηση που θα προσδώσουν οι πρόσθετες έρευνες παγκόσμιου επιπέδου στη διεθνή ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και των υπηρεσιών και στην οικονομική ελκυστικότητα της Ευρώπης σε παγκόσμια κλίμακα. Το τελευταίο στοιχείο που δεν έχει ωστόσο μικρότερη σημασία έγκειται στο ότι η αύξηση των ερευνών σε τομείς κοινωνικού και περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος θα βοηθήσει την Ευρώπη να χαράξει την πορεία προς την κατάκτηση ενός περισσότερο βιώσιμου μέλλοντος. Όπως τονίστηκε από την Επιτροπή στην έκθεσή της που υποβλήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής τον Μάρτιο του 2003⁶, οι επενδύσεις έρευνας τοποθετούνται συνεπώς στο επίκεντρο της στρατηγικής που καθορίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής της Λισαβώνας τον Μάρτιο του 2000 για την οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ανανέωση της Ευρώπης.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που έγινε στις 21 Μαρτίου 2003 απηύθυνε έκκληση στην Επιτροπή να προετοιμάσει το παρόν πρόγραμμα δράσης και ζήτησε από την Επιτροπή, το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη να αναλάβουν δράση στη βάση αυτή.

Το πρόγραμμα δράσης βασίζεται σε μια προσέγγιση στα θέματα της έρευνας και της καινοτομίας που διαπνέεται από ευρύ πνεύμα και μεθοδικότητα. Όπως προέκυψε από τις διαβουλεύσεις και τις μελέτες υποστήριξης, η προσέγγιση αυτή είναι η μόνη αξιόπιστη οδός που μπορεί να οδηγήσει στις σημαντικές αναγκαίες αυξήσεις στο χώρο των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων για τους σκοπούς της έρευνας. Ξεκινώντας από την παραδοχή ότι ο μέσος ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ της ΕΕ θα είναι της τάξης του 2% ετησίως έως το έτος 2010, για την επίτευξη των στόχων που καθορίστηκαν στη Βαρκελώνη (3% και διάθεση των 2/3 του ποσού από τον ιδιωτικό τομέα) θα χρειαστεί ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης να ανέλθει σε 8% ετησίως για τις συνολικές ευρωπαϊκές ερευνητικές προσπάθειες, ανάπτυξη που επιμερίζεται σε ετήσια αύξηση κατά 9% για τους πόρους χρηματοδότησης που προέρχονται από τις επιχειρήσεις και σε αύξηση κατά 6% των ετήσιων ποσών που διατίθενται από δημόσιους πόρους χρηματοδότησης.

Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, στο πρόγραμμα δράσης αντιμετωπίζεται κατά κύριο λόγο η ανάγκη **διαμόρφωσης κοινών αντιλήψεων** που θα συμμερίζονται όλα τα κλιμάκια λήψης των σχετικών αποφάσεων και όλοι οι πρωταγωνιστικοί παράγοντες και **εξασφάλισης της αειφόρου και συμπαγούς πορείας προόδου σε πανευρωπαϊκή κλίμακα**. Ο στόχος αυτός θα καταστεί ιδίως δυνατό να επιτευχθεί προσφεύγοντας, στις περιπτώσεις όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο σε ανοικτές διαδικασίες συντονισμού, στις ευρωπαϊκές τεχνολογικές πλατφόρμες και στις αμοιβαίες διαδικασίες μάθησης για τις ευρωπαϊκές περιφέρειες, αλλά και χαράσσοντας και θέτοντας σε εφαρμογή συνδυασμούς μέσων πολιτικής που οδηγούν με τον κατάλληλο τρόπο στη σύζευξη του ευρύτερου φάσματος λειτουργικών μηχανισμών της πολιτικής. Η επίτευξη του αιώτερου στόχου της αμοιβαίας σύμπραξης όλως της Ευρώπης αποτελεί κεφαλαιώδες ζήτημα (βλ. κεφάλαιο 3).

Το πρόγραμμα δράσης καλύπτει στη συνέχεια διαδοχικά τις πτυχές που συνδέονται με την αποτελεσματικότητα της δημόσιας υποστήριξης για την έρευνα, με το επίπεδο των δημόσιων πόρων που είναι διαθέσιμοι και με τη βελτίωση του πλαισίου των συνθηκών:

χαρακτηρίζονται από ένταση ερευνών και υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και από ουσιαστική τόνωση των δυνατοτήτων πραγματοποίησης καινοτομιών στην ευρωπαϊκή οικονομία.

⁶ Έκθεση της Επιτροπής προς το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής με τίτλο "Επιλέγοντας τη μεγέθυνση: γνώση, καινοτομία και θέσεις εργασίας σε μια κοινωνία με συνοχή", COM(2003)5, 14 Ιανουαρίου 2003.

- **βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δημόσιας υποστήριξης για τους σκοπούς της έρευνας και της καινοτομίας**, τόσο για τα χρηματοοικονομικά θέματα και τους ανθρώπινους πόρους όσο και για τις βάσεις των δημόσιων ερευνών (βλ. κεφάλαιο 4).
- **αναπροσανατολισμός των δημόσιων πόρων προς τους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας**, δίνοντας αυξημένη προσοχή στην ποιότητα των δημόσιων δαπανών, στην ύπαρξη προσαρμοσμένων κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις και στην καλύτερη χρήση των δημόσιων προμηθειών (βλ. κεφάλαιο 5).
- **βελτίωση του πλαισίου των όρων της έρευνας και της καινοτομίας**. Στους όρους αυτούς ανήκουν π.χ. τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, οι κανονιστικές διατάξεις κυκλοφορίας των προϊόντων στην αγορά, οι κανόνες του ανταγωνισμού, οι χρηματαγορές, το φορολογικό πλαίσιο καθώς και η διαχείριση των δραστηριοτήτων και η κοινοποίηση στοιχείων για την έρευνα από τις εταιρείες (βλ. κεφάλαιο 6).

Το πρόγραμμα δράσης πρέπει επίσης να εξετάζεται μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο των διαφόρων πρωτοβουλιών πολιτικής και των διαδικασιών συντονισμού που συναποτελούν μέρος της στρατηγικής της Λισαβώνας, ιδίως στους τομείς των πολιτικών στα θέματα της οικονομίας και της απασχόλησης, της πολιτικής για τις επιχειρήσεις, της πολιτικής στα θέματα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και της στρατηγικής στα θέματα της εσωτερικής αγοράς. Εκείνα ιδίως τα μέτρα που στοχεύουν στην ενθάρρυνση των επενδύσεων για την έρευνα πρέπει να συμβαδίζουν με τα μέτρα που στοχεύουν στην τόνωση των κινήτρων που παρέχονται στις επιχειρήσεις για την πραγματοποίηση καινοτομιών και στην ενίσχυση των δυνατοτήτων τους να αντλήσουν συγκεκριμένα ευεργετικά οφέλη από την έρευνα -πρόκειται για μέτρα που τίθενται σε εφαρμογή μέσω των πολιτικών για τη βιομηχανία, την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία. Η πρόσφατη ανακοίνωση για την πολιτική της καινοτομίας⁷ εντοπίζει τους διάφορους τομείς της πολιτικής που επηρεάζουν τη ροπή των επιχειρήσεων να προβαίνουν σε καινοτομίες⁸ και προδιαγράφει την πορεία εξέλιξης που θα οδηγήσει στην ενίσχυση των πολιτικών της καινοτομίας μέσω της συνεργασίας και της αμοιβαίας μάθησης. Η συνέχιση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων για τα προϊόντα, τις υπηρεσίες, τα κεφάλαια και τις αγορές εργασίες έχει επίσης σημασία για τη δημιουργία ενός δυναμικότερου και ανταγωνιστικότερου πλαισίου ανάπτυξης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που ευνοεί την αύξηση των επενδύσεων για την έρευνα και την καινοτομία. Το πρόγραμμα δράσης εξετάζει ειδικότερες πτυχές που έχουν άμεσο αντίκτυπο για τις επενδύσεις έρευνας.

Το πρόγραμμα δράσης υποστηρίζεται από την αποκλειστική του ιστοσελίδα⁹ στην οποία περιλαμβάνονται τα έγγραφα τεκμηρίωσης και οι διασυνδέσεις με άλλες ιστοσελίδες που είναι αφιερωμένες σε συναφείς πολιτικές και δραστηριότητες. Η ιστοσελίδα θα εμπλουτίζεται και θα αναπροσαρμόζεται στα επίκαιρα δεδομένα συνεχώς, ιδίως με στόχο την παρακολούθηση της υλοποίησης του προγράμματος δράσης. Στο συνημμένο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής παρέχονται ειδικά ενημερωτικά στοιχεία και αναλύσεις σε υποστήριξη του προγράμματος δράσης.

⁷ "Πολιτική για την καινοτομία: επικαιροποίηση της προσέγγισης της Ένωσης με βάση τη στρατηγική της Λισαβώνας", COM(2003)112, 11 Μαρτίου 2003. Βλ. επίσης την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο "Η βιομηχανική πολιτική σε μια διευρυμένη Ευρώπη", (COM(2002)714, 11 Δεκεμβρίου 2002) και την Πράσινη Βίβλο με τίτλο "Για την επιχειρηματικότητα στην Ευρώπη", (COM(2003)27, 21 Ιανουαρίου 2003).

⁸ Οι τεχνολογικές καινοτομίες πρέπει να συνδυάζονται συχνά με άλλες μορφές καινοτομίας, όπως τα σχέδια, το μάρκετινγκ και η οργάνωση των επιχειρήσεων για να αποκομίζονται στο έπακρο τα οφέλη των εμπορικών δραστηριοτήτων.

⁹ <http://europa.eu.int/comm/research/era/3pct/>

3. ΚΟΙΝΗ ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΟΔΟΥ

Τα κράτη μέλη έχουν απόλυτη επίγνωση της ανάγκης να τονωθούν οι επενδύσεις για την έρευνα και έχουν αρχίσει να θεσπίζουν τις συγκεκριμένες πολιτικές και μέτρα για την επίτευξη του σκοπού αυτού. Η **ευρωπαϊκή διαδικασία συντονισμού** έχει σημασία για να εξασφαλίζεται ότι τα κράτη μέλη αντλούν συγκεκριμένα διδάγματα από τις εμπειρίες των άλλων και για να λαμβάνουν μέτρα που χαρακτηρίζονται από αμοιβαία συνοχή. Με την εφαρμογή της διαδικασίας αυτής θα εξασφαλιστεί επίσης ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής θα είναι σε τακτά διαστήματα σε θέση να παρακολουθεί την πρόοδο που επιτυγχάνεται προς την επίτευξη των καθορισμένων από αυτό στόχων.

Πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη ζητήματα με σημασία για ιδιαίτερους κλάδους, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων που οδηγούν στη χάραξη συγκεκριμένων στόχων και ορόσημων για ορισμένους τομείς όπως για παράδειγμα οι τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών. Εκείνο που είναι αναγκαίο στο επίπεδο των διαφόρων πρωταγωνιστικών φορέων που συμμετέχουν στη διαδικασία της ανάπτυξης και της εξάπλωσης των τεχνολογιών καίριας σημασίας στην Ευρώπη είναι η αυξημένη συνοχή και συντονισμός. Η διαδικασία αυτή μπορεί να προωθηθεί με την ύπαρξη **των ευρωπαϊκών τεχνολογικών πλατφορμών**, που θα αποτελούν τον χώρο συνένυσης των κύριων ενδιαφερόμενων πρωταγωνιστικών παραγόντων, με σκοπό τον καθορισμό του κοινού στοχοδιαγράμματος (ατζέντας) στρατηγικής, που θα αντιμετωπίζει τις ανάγκες της έρευνας αλλά και, όπου αυτό χρειάζεται, θα επιλύει τα ζητήματα των κανονιστικών ρυθμίσεων και της τυποποίησης.

Συνέπεια της κοινής πορείας προόδου είναι επίσης ότι **θα πρέπει να παρέχεται σε όλες τις περιφέρειες η δυνατότητα να αντλούν ευεργετικά οφέλη** από την αύξηση των ερευνών και τις ενέργειες καινοτομίας. Οι διαφορές και οι ανισότητες ανάμεσα στις περιφέρειες της διευρυμένης ΕΕ είναι τεράστιες. Ενώ ορισμένες από τις περιφέρειες αυτές είναι σε θέση να διατηρήσουν ή και να αναπτύξουν τον ηγετικό τεχνολογικό τους ρόλο, ορισμένες άλλες θα πρέπει να εστιάσουν περισσότερο τις προσπάθειές τους στην ανάπτυξη των ικανοτήτων απορρόφησης -συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων εφαρμοσμένων ερευνών και ανάπτυξης- που θα τους διανοίξουν τον δρόμο να αντλήσουν ευεργετικά οφέλη από τις έρευνες παγκόσμιου επιπέδου που διεξάγονται σε άλλα μέρη της Ευρώπης. Ωστόσο, όλες οι περιφέρειες θα βγουν κερδισμένες από τη συστηματικότερη αμοιβαία μάθηση για τον καθορισμό των στρατηγικών τους έρευνας.

Τέλος, οι διοικητικές αρχές σε όλα τα επίπεδα οφείλουν να **διαμορφώσουν μια συστημική προσέγγιση για τις διάφορες διαστάσεις της πολιτικής** που θα πρέπει να κινητοποιηθούν για τον εντοπισμό και την υλοποίηση του κατάλληλου συνδυασμού μέσων που θα οδηγήσουν στην τόνωση των ιδιωτικών επενδύσεων έρευνας και καινοτομίας. Σε αυτό τον συνδυασμό μέσων πολιτικής συμμετέχουν συχνά διάφοροι κλάδοι της δημόσιας διοίκησης, ο συντονισμός των οποίων πρέπει να ενισχυθεί.

3.1. Τόνωση της ανάπτυξης των εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών με πνεύμα συνοχής

Η ανοικτή διαδικασία συντονισμού, θα διευκολύνει την αμοιβαία μάθηση ανάμεσα στα κράτη μέλη στο πλαίσιο των προσπαθειών τους να αυξήσουν και να βελτιώσουν τις επενδύσεις έρευνας όπως είχε ζητηθεί από το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής του 2003. Θα βοηθήσει επίσης να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των δράσεων που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη, διασφαλίζοντας σε προαιρετική βάση την ευρύτερη συνοχή ανάμεσα στις εκάστοτε ενέργειες και με τις συναφείς κοινοτικές δράσεις. Τέλος, θα οδηγήσει στην οργάνωση της διαδικασίας περισυλλογής και κοινοποίησης στοιχείων που είναι

αναγκαία για να παρέχεται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής η δυνατότητα να λαμβάνει υπόψη του την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην πορεία για την επίτευξη του καθορισμένου στόχου και να αξιολογεί την αποτελεσματικότητά της¹⁰.

Λαμβάνοντας υπόψη τον προσανατολισμό που καθορίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβώνας, η εφαρμογή της ανοικτής μεθόδου συντονισμού της πρωτοβουλίας για την υλοποίηση του στόχου του 3% θα οδηγήσει στη συλλογική διαδικασία της διαρκούς παρακολούθησης, στην εφαρμογή του μηχανισμού υποβολής εκθέσεων για τις εθνικές πρωτοβουλίες και την πορεία προόδου και στη διαδικασία της εξελισσόμενης αμοιβαίας μάθησης, η οποία:

- προσανατολίζεται με γνώμονα τους ευρωπαϊκούς στόχους (εν προκειμένω τον στόχο του 3% και των δύο τρίτων) οι οποίοι μετουσιώνονται από τα κράτη μέλη σε εθνικούς στόχους και δράσεις που εναρμονίζονται με τους συνολικούς στόχους της ΕΕ και προσιδιάζουν στις εθνικές τους συνθήκες και προτεραιότητες·
- οργανώνεται με άξονα τις συμφωνημένες κατευθυντήριες γραμμές (η υιοθέτηση των οποίων προτείνεται στα κράτη μέλη στο παρόν πρόγραμμα δράσης)·
- υποστηρίζεται από τη δέσμη των επιλεγμένων δεικτών και από τις έμπρακτες προσπάθειες της συγκριτικής αξιολόγησης με επίκεντρο επιλεγμένους θεματικούς τομείς, για τους οποίους υφίσταται ιδιαίτερη ανάγκη αναλυτικής περισυλλογής συγκεκριμένων στοιχείων και επιμερισμού των πληροφοριών και εντοπισμού και διάδοσης των βέλτιστων πρακτικών.

Η εφαρμογή της προσέγγισης αυτής θα πρέπει να συνεχιστεί στις πρωτοβουλίες που θα δημιουργηθούν ως απόρροια του στόχου του 3% στον χώρο των ανθρώπινων πόρων, επεκτείνοντας την υφιστάμενη διαδικασία, που εστιάζεται στη διεθνή κινητικότητα των ερευνητών στα ζητήματα που αφορούν τη διάθεση αυξημένων και επαρκών ανθρώπινων πόρων για τους σκοπούς της επιστήμης και της τεχνολογίας.

Ο χαρακτήρας της συμπληρωματικότητας και της συνοχής θα εξασφαλίζεται με την εφαρμογή της αμοιβαίας διαδικασίας μάθησης για τις πολιτικές της καινοτομίας που σκιαγραφείται στην ανακοίνωση για την πολιτική της καινοτομίας¹¹.

Νέες δράσεις

- ✓ **Σύσταση της ανοικτής διαδικασίας συντονισμού των δράσεων με στόχο την αύξηση των επενδύσεων για την έρευνα**, από κοινού με τα κράτη μέλη και τις χώρες που θα προσχωρήσουν και τις υποψήφιες χώρες που επιθυμούν να συμμετάσχουν, με βάση την απλουστευμένη μεθοδολογία και τη δέσμη των υφιστάμενων δεικτών που προτείνονται στο παράρτημα του τρέχοντος προγράμματος δράσης (*Εφαρμογή: από τα κράτη μέλη και τις χώρες που θα προσχωρήσουν με την υποστήριξη της Επιτροπής· 2003*)
- ✓ **Σύσταση της ανοικτής διαδικασίας συντονισμού των δράσεων για την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων στους τομείς της επιστήμης και της τεχνολογίας**, με ιδιαίτερη έμφαση στις επιπτώσεις που έχει ο στόχος του 3%, υπό τη μορφή της επέκτασης της υφιστάμενης διαδικασίας με επίκεντρο την κινητικότητα (*Εφαρμογή: από τα κράτη μέλη και τις χώρες που θα προσχωρήσουν με την υποστήριξη της Επιτροπής· 2003*).

¹⁰ Βλ. συνημμένο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

¹¹ Βλ. προηγούμενη υποσημείωση.

3.2. Διαμόρφωση κοινών αντιλήψεων για την ανάπτυξη και εξάπλωση των τεχνολογιών καίριας σημασίας

Η έρευνα καλείται σε ορισμένους τομείς να διαδραματίσει ζωτικό ρόλο κατά την αντιμετώπιση των τεχνολογικών, οικονομικών ή κοινωνικών προκλήσεων. Στο σημείο αυτό, οι ευρωπαϊκές τεχνολογικές πλατφόρμες θα αποτελέσουν τον μηχανισμό που θα οδηγήσει στην τόνωση αποτελεσματικών μορφών δημόσιων-ιδιωτικών σχέσεων συνεργασίας, με τη συμμετοχή των δημόσιων ερευνών, της βιομηχανίας, των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, των χρηστών, των ρυθμιστικών αρχών και των φορέων διαμόρφωσης της πολιτικής, ανάλογα με το τι κρίνεται αναγκαίο, με αποτέλεσμα από τις ενέργειες αυτές να προέλθει η ώθηση για την κινητοποίηση των προσπαθειών έρευνας και καινοτομίας και για τη διευκόλυνση της ανάδειξης των "ηγαιτικών αγορών" ("lead markets")¹² στην Ευρώπη.

Οι τεχνολογικές πλατφόρμες θα αποτελούν κατά βάση εκείνους τους μηχανισμούς στους οποίους θα διενεργείται ο συγκερασμός των ενεργειών όλων των ενδιαφερόμενων πρωταγωνιστικών φορέων για τη διαμόρφωση του μακροπρόθεσμου οράματος, θα χαράσσεται η συνεπής και δυναμική στρατηγική για την επίτευξη του οράματος αυτού και θα καθοδηγείται η εφαρμογή του. Η ατζέντα για τη στρατηγική προσέγγιση των ερευνών θα αποτελέσει καίριο μέρος της στρατηγικής για τη βελτιστοποίηση της συμβολής των ερευνών στη διαδικασία αυτή. Με τις τεχνολογικές πλατφόρμες θα πρέπει επίσης να αντιμετωπιστούν τόσο οι τεχνικοί και μη τεχνικοί φραγμοί όσο και οι απαιτούμενοι όροι για τη βέλτιστη ανάπτυξη, την εξάπλωση και χρήση των τεχνολογιών, όπως οι κανονιστικές ρυθμίσεις, τα πρότυπα, οι χρηματοοικονομικές πτυχές, η κοινωνική αποδοχή, τα προσόντα και οι ανάγκες κατάρτισης, κ.λπ., με συνυπολογισμό των συναφών κοινοτικών πολιτικών.

Στοιχεία των βέλτιστων πρακτικών μπορούν να αντληθούν από τις τρέχουσες πρωτοβουλίες σε τομείς όπως η αεροναυπηγική και οι σιδηροδρομικές μεταφορές που συναπαρτίζουν στην ουσία την πρώτη ομάδα για τις ευρωπαϊκές τεχνολογικές πλατφόρμες. Η Επιτροπή σχεδιάζει να συγκροτήσει από κοινού με τους βασικούς πρωταγωνιστικούς φορείς πρόσθετες ευρωπαϊκές τεχνολογικές πλατφόρμες σε θεματικούς τομείς καίριας σημασίας όπως η γονιδιωματική των φυτών, οι χερσαίες και οι θαλάσσιες μεταφορές, το υδρογόνο, οι φωτοβολταϊκές διατάξεις, οι θεματικοί τομείς των ναυτοτεχνολογιών και των τεχνολογιών των πληροφοριών και της επικοινωνίας και η τεχνολογία στους τομείς σιδήρου και χάλυβα.

Νέες δράσεις

- ✓ **Δημιουργία των ευρωπαϊκών τεχνολογικών πλατφορμών** για ορισμένες τεχνολογίες καίριας σημασίας, με βάση τα κριτήρια και τη μεθοδολογία που υποδεικνύονται στο έγγραφο των υπηρεσιών της Επιτροπής που προσαρτάται στην παρούσα ανακοίνωση (*Εφαρμογή: βασικοί πρωταγωνιστικοί φορείς, με την υποστήριξη της Επιτροπής· 2003*).

¹² Βλ. την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο "Πολιτική για την καινοτομία: επικαιροποίηση της προσέγγισης της Ένωσης με βάση τη στρατηγική της Λισαβώνας", όπου προηγουμένως, στην οποία μπορείτε να ανατρέξετε για την ανάλυση των "ηγαιτικών αγορών".

3.3. Παροχή σε όλες τις περιφέρειες της δυνατότητας να αποκομίσουν ευεργετικούς καρπούς από τις αυξημένες επενδύσεις έρευνας

Οι περιφέρειες ενθαρρύνθηκαν να αναπτύξουν τις δικές τους στρατηγικές καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων των πτυχών της έρευνας, με αφορμή ορισμένες παλαιότερες και τρέχουσες πρωτοβουλίες. Οι πρωτοβουλίες αυτές έχουν ήδη αποδείξει πόσο πολύτιμες είναι για να ενισχυθεί η ευαισθητοποίηση των περιφερειών για τη σημασία που έχουν η έρευνα και η καινοτομία¹³ και για να υποβοηθηθούν αυτές να χαράξουν τις πολιτικές πλαισίωσης. Ο στόχος του 3% αποτελεί ωστόσο τον κινητήριο μοχλό για πολλές νέες εξελίξεις της πολιτικής σε ευρωπαϊκή και εθνική κλίμακα, που είναι ανάγκη να αντανακλώνται στις επικαιροποιημένες και διευρυμένες περιφερειακές στρατηγικές. Οι χώρες που θα ενταχθούν αλλά και οι υποψήφιες χώρες έχουν εξάλλου ιδιαίτερες ανάγκες, σε ό,τι αφορά για παράδειγμα τις υποδομές (οι οποίες υπάρχουν ήδη σε μεγάλο βαθμό στα σημερινά κράτη μέλη), οι οποίες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη διαμόρφωση των δικών τους περιφερειακών στρατηγικών.

Νέες δράσεις

✓ **Καθορισμός της πλατφόρμας αμοιβαίας μάθησης** για να υποβοηθηθούν οι περιφέρειες κατά την περαιτέρω ανάπτυξη των στρατηγικών τους έρευνας, συνεκτιμώντας την ιδιαίτερη κατάσταση και ανάγκες τους. Βασιζόμενη στις τρέχουσες ανάγκες, η πλατφόρμα θα υποστηρίζεται ιδίως από την ανάπτυξη της τυπολογίας των συγκεκριμένων περιφερειών, της μεθοδολογίας για τη συγκριτική αξιολόγηση των περιφερειακών επιδόσεων και από τις ειδικές δράσεις για την προώθηση της χρήσης της προοπτικής επιστήμης και τεχνολογίας σε περιφερειακό επίπεδο (*Εφαρμογή: διαδικασία υλοποίησης με τις περιφέρειες με την υποστήριξη της Επιτροπής· 2004*).

3.4. Επιλογή του κατάλληλου συνδυασμού μέσων πολιτικής

Οι επιχειρήσεις θα επενδύουν μεγαλύτερα ποσά στην έρευνα μόνο στο βαθμό που είναι σε θέση να αντλήσουν συγκεκριμένα εμπορικά ευεργετικά οφέλη από τα αποτελέσματά τους. Πρέπει να έχουν πρόσβαση σε επαρκή προσφορά ανθρώπινων πόρων ποιότητας και σε βάσεις δημόσιας έρευνας που είναι ισχυρότερες και αντιδρούν καλύτερα. Η παροχή αυξημένης και αποτελεσματικότερης δημόσιας στήριξης είναι απαραίτητη και πρέπει να πλαισιώνεται από ένα ευνοϊκότερο πλαίσιο συνθηκών, όπως από τα κατάλληλα συστήματα δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, ένα ανταγωνιστικό πλαίσιο που διαθέτει κανονιστικές διατάξεις φιλικές για την έρευνα και την καινοτομία και συναφείς κανόνες ανταγωνισμού, από χρηματαγορές που παρέχουν τη σχετική υποστήριξη και από ένα ευνοϊκό φορολογικό πλαίσιο.

Οι πρόσφατες ανακοινώσεις της Επιτροπής για τη βιομηχανική πολιτική, την επιχειρηματικότητα και την πολιτική της καινοτομίας¹⁴ ολοκληρώνουν το τρέχον πρόγραμμα δράσης, υποδεικνύοντας την οδό που θα οδηγήσει προς ένα ανταγωνιστικότερο επιχειρηματικό κλάδο που θα είναι διατεθειμένος να προβαίνει σε επενδύσεις και να αντλεί τους ευεργετικούς καρπούς των ερευνών.

¹³ Βλ. συνημμένο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής.

¹⁴ Βλ. προηγούμενη υποσημείωση.

Όπως επισημαινόταν στην πρόσφατη έκθεση προς την Επιτροπή¹⁵, "η κλίμακα των διαρθρωτικών αλλαγών που είναι αναγκαίες για να μεταμορφωθεί η ΕΕ σε μια οικονομία έντασης ερευνών, υψηλής τεχνολογίας, και γνωσιοκεντρικής μορφής αποδεικνύουν πόσο απίθανο είναι να επαρκέσει η εφαρμογή οιασδήποτε ξεχωριστής λύσης, σε μεμονωμένη βάση". Για να τονωθεί η ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων στους τομείς της έρευνας και της καινοτομίας είναι σαφές ότι θα χρειαστεί η αυστηρότερη κινητοποίηση και συντονισμός ευρύτερου φάσματος πολιτικών και λειτουργικών μηχανισμών απ'ό,τι μέχρι τώρα. Με τον ευρύτερο συνδυασμό μέσων πολιτικής που επιβάλλεται θα βελτιστοποιηθεί η χρήση των διαφόρων μηχανισμών παροχής χρηματοοικονομικής στήριξης και θα γίνει ο συγκερασμός τους με τα μέτρα που θα οδηγήσουν στη βελτίωση του πλαισίου των συνθηκών. Η χάραξη και η υλοποίηση του κατάλληλου συνδυασμού μέσων πολιτικής στο επίπεδο της ΕΕ, αλλά και σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο αποτελεί κατά συνέπεια βασική πρόκληση για τις δημόσιες αρχές. Ο καλύτερος δυνατός σχεδιασμός του προαναφερόμενου συνδυασμού αυτών των μέσων πολιτικής εξαρτάται από τα ιδιάζοντα ισχυρά και αδύναμα σημεία των εθνικών ή περιφερειακών συστημάτων έρευνας και καινοτομίας, αλλά εξαρτάται επίσης και από τον συνυπολογισμό των ιδιαίτερων προβλημάτων για κάθε κλάδο, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός θα χρειαστεί ο αποτελεσματικότερος συντονισμός ανάμεσα στις διάφορες ενδιαφερόμενες διευθύνσεις ή υπηρεσίες.

Η δράση που ακολουθεί έχει συνεπώς καίρια σημασία για την ουσιαστική ανάπτυξη των εθνικών πολιτικών υποστήριξης των ενεργειών έρευνας και καινοτομίας. Η Επιτροπή εφαρμόζει την προσέγγιση αυτή κατά την χάραξη των δικών της πολιτικών και θα υποστηρίξει τα κράτη μέλη που την εφαρμόζουν μέσω της ανοικτής μεθόδου συντονισμού.

Νέες δράσεις

- ✓ Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων δράσεων για την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας **καθορίζοντας τον συνδυασμό των πολιτικών που θα χρησιμοποιούν με συνεπή τρόπο τα διάφορα μέσα της πολιτικής και αναπτύσσοντας την αλληλεπίδραση με τις πολιτικές που εφαρμόζονται από άλλες χώρες και σε ευρωπαϊκή κλίμακα**, ιδίως στη βάση του επιμερισμού των πληροφοριών και της άντλησης των διδαγμάτων μέσω της ανοικτής διαδικασίας του συντονισμού (*Εφαρμογή: σε όλα τα επίπεδα, με υποστήριξη από την Επιτροπή για την ανοικτή διαδικασία του συντονισμού*).

4. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Όπως απέδειξαν χωρίς καμία αμφιβολία οι αντιδράσεις της βιομηχανίας στην ανακοίνωση με τίτλο "Περισσότερη έρευνα για την Ευρώπη"¹⁶, οι κύριοι παράγοντες που λαμβάνουν υπόψη τους οι επιχειρήσεις τη στιγμή που καταλήγουν στις αποφάσεις τους εάν και που θα επενδύσουν στην έρευνα είναι η διαθεσιμότητα ερευνητών και ερευνητικού προσωπικού σε μεγάλους αριθμούς και άριστη ποιότητα, η ύπαρξη ζωντανών βάσεων δημόσιας έρευνας παγκόσμιου επιπέδου, η παροχή βελτιωμένων δημόσιων οικονομικών κινήτρων και η ύπαρξη ενός πολύ ευνοϊκότερου πλαισίου κανονιστικών ρυθμίσεων. Στο κεφάλαιο αυτό εστιάζεται η προσοχή στην ανάγκη επέκτασης και βελτίωσης των ανθρώπινων πόρων, ενίσχυσης των βάσεων της δημόσιας έρευνας και αύξησης της αποτελεσματικότητας των διαφόρων μηχανισμών δημόσιας χρηματοδότησης.

¹⁵ Έκθεση προς την Επιτροπή από την ανεξάρτητη ομάδα εμπειρογνομόνων με τίτλο "Ενίσχυση της έντασης E&A της ΕΕ: βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συνδυασμού των μηχανισμών δημόσιας στήριξης για την έρευνα και ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα", Απρίλιος 2003.

¹⁶ Βλ. προηγούμενη υποσημείωση.

4.1. Ανθρώπινοι πόροι

Για την επίτευξη του στόχου που καθορίστηκε να αυξηθούν οι επενδύσεις έρευνας έως το έτος 2010 η Ευρώπη θα χρειαστεί περισσότερους και κατάλληλα καταρτισμένους ερευνητές. Με την αύξηση των επενδύσεων έρευνας θα ενισχυθεί η ζήτηση για ερευνητές: για να επιτευχθεί ο στόχος¹⁷ υπολογίζεται ότι θα χρειαστεί πρόσθετο ερευνητικό προσωπικό περίπου 1,2 εκατομμυρίων, συμπεριλαμβανομένων 700.000 επιπλέον ερευνητών, εκτός από την αναμενόμενη αντικατάσταση του υπερήλικου εργατικού δυναμικού στον χώρο της έρευνας. Πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι η αύξηση αυτή θα πρέπει να ανταπεξέλθει στη γενικότερη δημογραφική πίεση¹⁸, στη στασιμότητα του αριθμού των φοιτητών που εγγράφονται σε ορισμένους επιστημονικούς κλάδους και στο διεθνή ανταγωνισμό για την προσέλκυση εργαζόμενων με υψηλά προσόντα. Συνεπώς, η προσαρμογή των ανθρώπινων πόρων στις προβλεπόμενες ανάγκες έρευνας και καινοτομίας συνεπάγεται την καταβολή συνδυασμένων και εντονότερων προσπαθειών από όλους τους πρωταγωνιστικούς παράγοντες, με απώτερο σκοπό: την προσέλκυση επαρκούς αριθμού ερευνητών παγκόσμιου επιπέδου στην Ευρώπη· την απόκτηση από τις έρευνες μεγαλύτερης ελκυστικότητας για διάφορες κατηγορίες του πληθυσμού και ιδίως για τις γυναίκες¹⁹· τη μείωση των απωλειών στις διάφορες φάσεις της εκπαίδευσης και κατά τη διάρκεια της ερευνητικής σταδιοδρομίας, συμπεριλαμβανομένων των απωλειών στη φάση της κορυφαίας πείρας. Αυτό συνεπάγεται την επίλυση των συναφών με την έρευνα προβλημάτων σε ορισμένες πολιτικές και ιδίως σε ό,τι αφορά την αγορά εργασίας, την απασχόληση, την εκπαίδευση και κατάρτιση και τις πολιτικές που σχετίζονται με τη μετανάστευση. Μολονότι είναι προτιμητέα η εφαρμογή μέτρων γενικού χαρακτήρα, όπου αυτό είναι δυνατό, η κλίμακα και η κατεπείγουσα φύση της πρόκλησης σε συνάρτηση με τις ανάγκες των ερευνητών επιβάλλουν τη διερεύνηση προσωρινών ειδικών μέτρων.

Η ενίσχυση των ανθρώπινων πόρων στο χώρο της έρευνας συνεπάγεται ως εκ τούτου το συνδυασμό των πρωτοβουλιών που αναλαμβάνονται σε εθνικό, περιφερειακό και κοινοτικό επίπεδο, με στόχο:

- την προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού σπουδαστών στην έρευνα, ιδίως με την ενίσχυση των οικονομικών κινήτρων, των πρωτοβουλιών στους χώρους της επιστήμης και της κοινωνίας και με τη διευκόλυνση της κινητικότητας των φοιτητών·
- με την προσέλκυση διεθνών ερευνητών στην Ευρώπη και με την τόνωση της κινητικότητας μεταξύ ακαδημαϊκής κοινότητας και βιομηχανίας·
- την παραμονή των ερευνητών στο επάγγελμα και τον ευρωπαϊκό χώρο έρευνας, διανοίγοντας ευνοϊκές προοπτικές εξέλιξης της σταδιοδρομίας τους και διαμορφώνοντας θετική εικόνα για το επάγγελμα του ερευνητή.

---

¹⁷ Προσμετρώμενος σε άτομα. Πρόκειται για τάξεις μεγέθους, καθώς τα ακριβή αποτελέσματα αποτελούν συνάρτηση των επιλεγόμενων υποθετικών σεναρίων. Στα κράτη μέλη και τις χώρες που θα ενταχθούν υπήρχαν το 2000 περίπου 1,6 εκατομμύρια ερευνητές.

¹⁸ Ο ενεργός πληθυσμός αναμένεται ότι θα μειωθεί κατά 9 εκατομμύρια έως το έτος 2010.

¹⁹ Το δυναμικό αύξησης του αριθμού των γυναικών ερευνητών είναι τεράστιο, μιας και η αναλογία των γυναικών που απασχολούνται ως ερευνήτριες στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα ανέρχεται σε 31% και 15%, αντιστοίχως.

Βασικές τρέχουσες πρωτοβουλίες της ΕΕ σε συνάρτηση με το στόχο του 3%

- ✓ Εφαρμογή της στρατηγικής για την κινητικότητα στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας, ιδίως με την ανάληψη πρωτοβουλιών για την βελτίωση της πρόσβασης στις αγορές εργασίας της ευρωπαϊκής έρευνας, όπως για παράδειγμα η εγκαινίαση της εφαρμογής των εργαλείων ενημέρωσης για τους ερευνητές, η πλήρης εφαρμογή του συντονισμού των προγραμμάτων κοινωνικής ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των δυνατοτήτων σύναψης συμπληρωματικών συντάξεων και της εφαρμογής του ευρωπαϊκού δελτίου ασφάλισης υγείας·
- ✓ Εφαρμογή του προγράμματος δράσης για την Επιστήμη και την Κοινωνία, ιδίως των δράσεων για την ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας των δυο φύλων και για την εγκαινίαση της εφαρμογής της πρωτοβουλίας για την τόνωση της διδασκαλίας των επιστημών και για τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ της επιστημονικής εκπαίδευσης και της ενασχόλησης με το επιστημονικό έργο.

Νέες δράσεις

- ✓ **Διαμόρφωση των προτάσεων για τη σταδιοδρομία των ερευνητών**, με στόχο τη διευκόλυνση του ανοίγματος των εθνικών συστημάτων πρόσληψης, αξιολόγησης και περαιτέρω εξέλιξης της σταδιοδρομίας των ερευνητών σε ευρωπαϊκή και διεθνή κλίμακα, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης καθιέρωσης ειδικού ρυθμιστικού πλαισίου (*Εφαρμογή: ανακοίνωση της Επιτροπής το 2003, κράτη μέλη*).
- ✓ Διερεύνηση της δυνατότητας **θέσπισης άλλων ευρωπαϊκών ή συντονισμένων μέτρων, με στόχο την ουσιαστική ενίσχυση των συνθηκών για τους ερευνητές στην ΕΕ**, στο πλαίσιο της ανοικτής διαδικασίας συντονισμού (*Εφαρμογή: Επιτροπή και κράτη μέλη, στις αρχές του 2003*).
- ✓ **Προσαρμογή και υλοποίηση των προτεινόμενων προτάσεων για την έκδοση προγράμματος δράσης και οδηγίας αναφορικά με τους όρους εισόδου και παραμονής υπηκόων τρίτων χωρών στην ΕΕ για σκοπούς έρευνας** (*Εφαρμογή: προτάσεις της Επιτροπής κατά το 2003*).

4.2. Οι βάσεις των δημόσιων ερευνών και οι δεσμοί τους με τη βιομηχανία

Οι δεσμοί ανάμεσα στη βιομηχανία και τη δημόσια έρευνα (είτε πραγματοποιούνται από τα πανεπιστήμια είτε από δημόσιους οργανισμούς έρευνας) μετεξελίσσονται από την κυριαρχία της "χορηγίας", στο πλαίσιο της οποίας οι εταιρείες χρηματοδοτούσαν τους δημόσιους ερευνητές για την επίλυση ειδικών προβλημάτων, προς την κατεύθυνση πιο δομημένων μορφών συνεργασίας, με στόχο τη διαρκή και μακροπρόθεσμη αλληλεπίδραση. Ενισχύεται η αντίληψη ότι τα δημόσια ερευνητικά ιδρύματα μπορεί να αποτελέσουν πολύτιμους συνεταιίρους που διαθέτουν τη συμπληρωματική πείρα, τις γνώσεις και τους πόρους που συχνά που δεν διαθέτει η βιομηχανική κοινότητα. Η εταιρική συνεργασία αυτής της μορφής αποτελεί ενδεχομένως ισχυρό λειτουργικό μηχανισμό για να καταστούν οι επενδύσεις της έρευνας πολύ ελκυστικότερες για τις επιχειρήσεις, αποφέροντας ταυτόχρονα ευεργετικά πλεονεκτήματα για τις δημόσιες έρευνες.

Στην Ευρώπη παραμένουμε ωστόσο στις απαρχές της διαδικασίας αυτής. Πολλές εταιρείες αντιμετωπίζουν ακόμη τις δημόσιες έρευνες απλώς ως πηγή βασικών γνώσεων και εφοδιασμού με καλά καταρτισμένους σπουδαστές. Στις περιπτώσεις που υφίσταται, η διαδικασία της σύναψης εταιρικών δεσμών δεν διαχειρίζεται πάντοτε με τον κατάλληλο τρόπο. Η συνολική εικόνα που κυριαρχεί στην Ευρώπη είναι ότι εξακολουθεί να υπάρχει χάσμα ανάμεσα στις αντίστοιχες επιδόσεις της ακαδημαϊκής έρευνας και τις καινοτομίες που βασίζονται στην τεχνολογία.

Βασικές τρέχουσες πρωτοβουλίες της ΕΕ σε συνάρτηση με το στόχο του 3%

- ✓ Οι πρωτοβουλίες θα προκύψουν από τις διαβουλεύσεις με επίκεντρο την ανακοίνωση της Επιτροπής που φέρει τον τίτλο "Ο ρόλος των πανεπιστημίων στην Ευρώπη της γνώσης", ιδίως σχετικά με τους τρόπους καθιέρωσης στενότερων δεσμών συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων.

Νέες δράσεις

- ✓ Συνέχιση ή εγκαινίαση των αναγκαίων **κανονιστικών και διοικητικών μεταρρυθμίσεων και των μέτρων παροχής υποστήριξης, για να δοθεί στα δημόσια ερευνητικά ιδρύματα η δυνατότητα ανάπτυξης αποτελεσματικότερων δεσμών με τη βιομηχανία**, και ιδίως με τις ΜΜΕ, διαφυλάσσοντας ταυτόχρονα τη δημόσια αποστολή τους που καλούνται να επιτελέσουν για την εκπαίδευση και τη θεμελιώδη έρευνα. Στα ζητήματα που οφείλουν να αντιμετωπιστούν συμπεριλαμβάνονται ιδίως η συγκρότηση φυτωρίων, επιστημονικών πάρκων, τα κεφάλαια εκκίνησης (seed funds) και οι νέες μορφές δημόσιων-ιδιωτικών σχέσεων συνεργασίας και η αξιολόγηση των επιδόσεων των ερευνητών (*Εφαρμογή: κράτη μέλη*).
- ✓ **Ενίσχυση της συμμετοχής της βιομηχανίας και των άλλων πρωταγωνιστικών φορέων κατά τη χάραξη των προτεραιοτήτων δημόσιας έρευνας** (*Εφαρμογή: σε όλα τα επίπεδα*).
- ✓ **Ανάπτυξη των κατευθυντηρίων γραμμών που θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη να επανεξετάσουν -και όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο να αναπροσαρμόσουν- τα εθνικά τους καθεστώτα που διέπουν τα θέματα της ιδιοκτησίας, της παραχώρησης αδειών και της εκμετάλλευσης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, που είναι απόρροια των ερευνών που χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους, με στόχο την προώθηση της μεταφοράς τεχνολογίας προς τη βιομηχανία και την άντληση συμπληρωματικών ευεργετικών καρπών (spin-off)** (*Εφαρμογή: Επιτροπή από κοινού με τα κράτη μέλη· 2004*).
- ✓ **Διαμόρφωση των ευρωπαϊκών κατευθυντηρίων γραμμών για τη διαχείριση και εκμετάλλευση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στα δημόσια ερευνητικά ιδρύματα και τις δημόσιες-ιδιωτικές εταιρικές σχέσεις συνεργασίας**. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές θα βοηθήσουν τα δημόσια ερευνητικά ιδρύματα να αναπτύξουν και να επιβάλουν σε προαιρετική βάση, τους καταστατικούς χάρτες στους οποίους θα καθορίζονται οι βασικές εφαρμοστέες αρχές αναφορικά π.χ. με την ιδιοκτησία και την παραχώρηση αδειών εκμετάλλευσης για τα αποτελέσματα των ερευνών, τον επιμερισμό των εσόδων, κ.λπ. (*Εφαρμογή: Επιτροπή σε συνεργασία με τους πρωταγωνιστικούς φορείς· 2004*).

4.3. Βελτίωση του συνδυασμού των δημόσιων χρηματοδοτικών μέσων και της αποτελεσματικότητάς τους

Η ενίσχυση της δημόσιας υποστήριξης που παρέχεται στην έρευνα και την καινοτομία συμβαδίζει απολύτως με την βελτίωση της αποτελεσματικότητάς της, ιδίως στο θέμα της ισχυρότερης επίδρασης που έχει για τις ιδιωτικές επενδύσεις. Υπάρχουν περιθώρια αποτελεσματικότερης χρήσης των διαφόρων μέσων δημόσιας χρηματοδότησης, σε μεμονωμένη ή συνδυασμένη βάση: τα άμεσα μέτρα, τα φορολογικά κίνητρα, τα προγράμματα χορήγησης εγγυήσεων και η υποστήριξη που παρέχεται στα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου. Ο συνδυασμός των μέσων είναι αναγκαίος, εφόσον κανένα μέσο δεν είναι σε θέση

να ικανοποιήσει απόλυτα τις ανάγκες όλων των κλάδων της βιομηχανίας. Τα άμεσα μέτρα και τα φορολογικά κίνητρα μπορεί να χρησιμοποιούνται από τις μεγάλες επιχειρήσεις, αλλά εξίσου και από τις ΜΜΕ, ενώ τα προγράμματα παροχής εγγυήσεων και στήριξης των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου αφορούν κατά κύριο λόγο τις ΜΜΕ.

Τα μέσα δημόσιας χρηματοδότησης πρέπει να αναπτυχθούν και να χρησιμοποιούνται με τον απαιτούμενο σεβασμό των κανόνων του ανταγωνισμού και ιδίως του άρθρου 87 της συνθήκης (ΕΚ), αλλά και επιδεικνύοντας, στην περίπτωση των φορολογικών μέτρων, τον δέοντα σεβασμό για τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει τα κράτη μέλη στο χώρο της φορολογίας της ΕΕ ιδίως σε συνάρτηση με τον κώδικα συμπεριφοράς για τη φορολογία των επιχειρήσεων.

4.3.1. Συνδυασμός χρηματοδοτικών μέσων

Το κύριο πρόβλημα σε πανευρωπαϊκή κλίμακα είναι η ενίσχυση του αντίστοιχου ρόλου που διαδραματίζουν τα κύρια χρηματοδοτικά μέσα και της συμπληρωματικότητάς τους προς υποστήριξη της έρευνας και της καινοτομίας: πρόκειται για το 6ο Πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας (6ο ΠΠ), τα Διαρθρωτικά Ταμεία, το Eureka και τα χρηματοδοτικά μέσα του ομίλου της ΕΤΕ²⁰. Πρέπει επίσης να διερευνηθεί η δυνατότητα να διοχετευθεί ένα μέρος των παρεμβάσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ΕΤΑΑ) στις χώρες που θα ενταχθούν και τις υπονήφιες χώρες, προς υποστήριξη των βιομηχανικών επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να επιδιώξουν τη βελτιστοποίηση του συνδυασμού των μέσων τους, λαμβάνοντας υπόψη τα χαρακτηριστικά στοιχεία των καθεστώτων έρευνας και καινοτομίας τους, αλλά και τις εμπειρίες που αποκομίστηκαν σε άλλες χώρες και τις εξελίξεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Βασικές τρέχουσες πρωτοβουλίες της ΕΕ σε συνάρτηση με το στόχο του 3%

- ✓ Περαιτέρω ανάπτυξη της συμπληρωματικότητας και του συγκερασμού των ενεργειών μεταξύ των ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών μέσων: Έκτο πρόγραμμα πλαίσιο έρευνας, Διαρθρωτικά Ταμεία, ΕΤΕ/ΕΤαΕ και Eureka (κοινές ομάδες εργασίας).
- ✓ Αποτελεσματική εφαρμογή του Έκτου προγράμματος πλαισίου έρευνας, ιδίως για την προώθηση της αριστείας και της ενοποίησης των πόρων, αλλά και της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών προγραμμάτων (πρόγραμμα ERA-Net).
- ✓ Ενδιάμεση επανεξέταση των μηχανισμών των Διαρθρωτικών Ταμείων, τονίζοντας τα ενδεχόμενα ευεργετικά οφέλη για τις περιφέρειες από την ανάληψη δράσεων στο πλαίσιο της προτεραιότητας που δίνεται στην έρευνα και την καινοτομία.
- ✓ Εγκαινίαση της πρωτοβουλίας "καινοτομία 2010" του ομίλου της ΕΤΕ, που αποτελεί έμπρακτη παρακολούθηση της πρωτοβουλίας καινοτομία 2000, με διάθεση αυξημένων μέσων (επενδυτικός στόχος 20 δισεκατομμύρια € κατά το χρονικό διάστημα 2003-2006) και με βελτίωση των μηχανισμών πραγματοποίησης επενδύσεων στις δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας.

²⁰ Συμπεριλαμβάνεται η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ), η οποία θέτει σε εφαρμογή μέσα δανειοδότησης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων (ΕΤαΕ), το οποίο διαχειρίζεται μέσα χορήγησης κεφαλαίων και εγγυήσεων.

Νέες δράσεις

- ✓ **Ανάδειξη των προτεραιοτήτων έρευνας και καινοτομίας σε βασικό άξονα των Διαρθρωτικών Ταμείων μετά το 2006** (Εφαρμογή: Επιτροπή, 3η έκθεση Συνοχής· 2003).
- ✓ **Βελτίωση της χρηματοδότησης των έργων συνεργασίας στο πλαίσιο των EUREKA** με την εξέταση των πιθανών εναλλακτικών λύσεων και ιδίως των μεθόδων που θα οδηγήσουν στον συγχρονισμό της παρεχόμενης εθνικής υποστήριξης²¹ ή στη συγκρότηση ενός κοινού προγράμματος χρηματοδότησης (Εφαρμογή: κράτη μέλη Eureka).
- ✓ **Βελτιστοποίηση του συνδυασμού των χρηματοδοτικών μέσων**, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των διαφορετικών κλάδων της βιομηχανίας και τις εξελίξεις σε άλλες χώρες και σε πανευρωπαϊκή κλίμακα (Εφαρμογή: κράτη μέλη).
- ✓ **Ανάπτυξη της συνεργασίας ανάμεσα στο Έκτο πρόγραμμα πλαίσιο έρευνας και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης**, με βάση το υπόδειγμα της επιτυχούς συνεργασίας που είχε καθιερωθεί με τον όμιλο της ΕΤΕ (Εφαρμογή: Επιτροπή και ΕΤΑΑ· έναρξη το 2003).

4.3.2. Άμεσα μέτρα με προορισμό την έρευνα και την καινοτομία

Η άμεση χρηματοδότηση, που γίνεται συνήθως με τη μορφή των επιχορηγήσεων²², εξακολουθεί να αποτελεί την προτιμώμενη μορφή δημόσιας στήριξης των επιχειρηματικών ερευνών στις περισσότερες χώρες. Με τις επιχορηγήσεις παρέχεται στις δημόσιες αρχές η δυνατότητα να εστιάζουν με άψογο τρόπο τις προσπάθειές τους σε ειδικές τεχνολογίες ή επιστημονικούς τομείς, ξεπερνώντας την κυκλική ή κλαδική επιβράδυνση. Είναι επίσης σε θέση να επηρεάσουν τη στάση των αποδεκτών, μέσω των όρων που προσαρτώνται στα μέτρα αυτά, όπως για παράδειγμα, με στόχο την ενθάρρυνση της ανάπτυξης εταιρικών μορφών συνεργασίας και τη μεταφορά τεχνολογίας.

Στα σημαντικά ζητήματα συγκαταλέγεται ο τρόπος με τον οποίο προωθείται η δημιουργία του καίριου όγκου ερευνών σε τομείς πρωταρχικής σημασίας, καθώς οι εθνικές δυνατότητες αποδεικνύονται σε ολοένα και αυξανόμενο βαθμό ανεπαρκείς για τη συγκρότηση πόλων αριστείας παγκοσμίας κλάσεως. Ο τρόπος με τον οποίο θα διασφαλιστεί η συμμετοχή των ΜΜΕ έχει ζωτική σημασία για την αναζωογόνηση των ικανοτήτων πραγματοποίησης καινοτομιών για μεγάλα τμήματα της οικονομίας και ο τρόπος με τον οποίο εξασφαλίζεται η πλήρης εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων των ερευνών που χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους²³.

Όπως είχε υποδειχθεί κατά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Κορυφής τον Μάρτιο του 2003, συνεπεία της ανακοίνωσης της Επιτροπής για τη βιομηχανία αμυντικού εξοπλισμού, η πιθανή ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για την ενσωμάτωση των αμυντικών ερευνών θα ενισχύσει επίσης την αποτελεσματικότητα των προσπαθειών E&A για την ευρωπαϊκή άμυνα και θα οδηγήσει σε αυξημένη χρηματοδότηση των τεχνολογιών αιχμής που εμφανίζουν το ενδιαφέρον της διπλής χρήσης.

²¹ Επιχορηγήσεις, δάνεια ή προγράμματα παροχής εγγυήσεων.

²² Οι επιδοτήσεις ή τα δάνεια με όρους, μολονότι χρησιμοποιούνται λιγότερα συχνά από τις επιχορηγήσεις, αποτελούν επίσης άμεσα μέτρα: η εξόφλησή τους συνδέεται με την επιτυχία ή αποτυχία της εμπορικής εκμετάλλευσης.

²³ Βλ. έκθεση προς την Επιτροπή από την ανεξάρτητη ομάδα εμπειρογνομόνων με τίτλο "Ενίσχυση της έντασης E&A της ΕΕ: βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συνδυασμού των μηχανισμών δημόσιας στήριξης για την έρευνα και ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα", Απρίλιος 2003.

Νέες δράσεις

- ✓ **Κατάργηση των κανόνων και των πρακτικών στο πλαίσιο των εθνικών προγραμμάτων που παρεμποδίζουν την ευρωπαϊκή συνεργασία και τη μεταφορά τεχνολογίας²⁴, και αποδοχή της χρηματοδότησης οργανώσεων από άλλα κράτη μέλη, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο (Εφαρμογή: κράτη μέλη· προτεινόμενος στόχος: 2005).**
- ✓ Προσανατολισμός περισσότερων ερευνητικών προγραμμάτων με γνώμονα τη **συγκρότηση πόλων και δικτύων αριστείας** ενθαρρύνοντας την ομαδοποίηση ή ενοποίηση των πόρων σε περιφερειακή, εθνική και ευρωπαϊκή κλίμακα (Εφαρμογή: σε όλα τα επίπεδα).
- ✓ **Ενίσχυση του καινοτόμου αντίκτυπου των προγραμμάτων E&A με την ενθάρρυνση και υποστήριξη των προσανατολιζόμενων προς την καινοτομία δραστηριοτήτων στα ερευνητικά προγράμματα** (π.χ. διαχείριση και διάδοση των γνώσεων, δραστηριότητες κατάρτισης, μέτρα υιοθέτησης για τις ΜΜΕ) (Εφαρμογή: σε όλα τα επίπεδα).
- ✓ Διερεύνηση της δυνατότητας καθορισμού **στόχων για τη συμμετοχή των ΜΜΕ** σε εθνικά προγράμματα, με βάση το μοντέλο του στόχου 15% που καθορίζεται στο κοινοτικό πρόγραμμα πλαίσιο έρευνας (Εφαρμογή: κράτη μέλη).
- ✓ Ανάπτυξη της **ευρωπαϊκής ατζέντας για τις προηγμένες έρευνες που συνδέονται με την παγκόσμια ασφάλεια** και εγκαίνιαση της **προπαρασκευαστικής δράσης ενόψει της πιθανής δημιουργίας της ευρωπαϊκής υποδομής ανάθεσης συναφών με την ασφάλεια ερευνών κοινού ενδιαφέροντος**, συνεπεία της ανακοίνωσης της Επιτροπής για τη βιομηχανία αμυντικού εξοπλισμού και των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου αναφορικά με το θέμα (Εφαρμογή: Επιτροπή από κοινού με τα κράτη μέλη).

4.3.3. Τα φορολογικά μέτρα για την έρευνα

Τα φορολογικά κίνητρα χρησιμοποιούνται σε αυξανόμενο βαθμό για την τόνωση των ερευνών που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις, καθώς είναι σε θέση να υποστηρίξουν μεγάλο αριθμό εταιρειών, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, παραχωρώντας ταυτόχρονα στις επιχειρήσεις το μέγιστο περιθώριο ανεξαρτησίας. Για να είναι αποτελεσματικά, τα φορολογικά μέτρα έρευνας πρέπει να σχεδιαστούν με προσοχή και να συντονιστούν με τα άλλα μέσα στήριξης των ερευνών. Μολονότι ο άριστος σχεδιασμός εξαρτάται από το ιδιαίτερο πλαίσιο για κάθε χώρα, εξαρτώμενος ιδίως από το γενικότερο εθνικό φορολογικό καθεστώς, υπάρχει περιθώριο αμοιβαίας μάθησης. Για παράδειγμα, όπως προέκυψε από την πρόσφατη ανασκόπηση των φορολογικών κινήτρων για την έρευνα που διεξάγεται από επιχειρήσεις²⁵ τα προγράμματα με βάση τον όγκο, παρά το γεγονός ότι είναι πιο δαπανηρά, μπορεί να αποδειχθούν αποτελεσματικότερα από τα επαυξητικά προγράμματα για την τόνωση των αυξημένων επενδύσεων της έρευνας, ιδίως στις χρονικές περιόδους καθοδικής

²⁴ Για παράδειγμα κατάργηση των περιορισμών χρήσης των αποτελεσμάτων σε άλλες χώρες και υπεργολαβικής ανάθεσης έργων σε αλλοδαπές οργανώσεις. Επιπλέον, έστω και όταν δεν υπάρχουν επίσημοι κανόνες στο πλαίσιο των εθνικών προγραμμάτων που αποκλείουν έργα που συνεπάγονται τη συνεργασία με οργανώσεις από άλλες χώρες, η έλλειψη κάποιας ρητής βεβαίωσης που να εγγυάται την επιλεξιμότητα των έργων αυτών αντιμετωπίζεται συχνά με αρνητικό πνεύμα, λόγω των παλαιότερων πρακτικών χορήγησης των πόρων.

²⁵ Βλ. έκθεση προς την Επιτροπή από την ανεξάρτητη ομάδα εμπειρογνομόνων με τίτλο "Ενίσχυση της έντασης E&A της ΕΕ: βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συνδυασμού των μηχανισμών δημόσιας στήριξης για την έρευνα και ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα", Απρίλιος 2003.

πορείας της οικονομίας· προέκυψε επίσης ότι μεγάλη σημασία μπορεί να έχει να καταστεί το φορολογικό καθεστώς ανεξάρτητο από την κερδοφορία, προβλέποντας την εφαρμογή διευκολύνσεων μεταφοράς σε προγενέστερες ή μεταγενέστερες χρήσεις ή επιστροφής σε μετρητά, σε περίπτωση που οι εταιρείες εμφανίζουν απώλειες· τέλος, επισημαίνεται ότι καίρια σημασία έχει ο σαφής καθορισμός των επιλέξιμων δραστηριοτήτων στις οποίες θα πρέπει κατά προτίμηση να συμπεριλαμβάνονται οι έρευνες που έχουν ανατεθεί σε εξωτερικές επιχειρήσεις, αλλά και οι δραστηριότητες που διεκπεραιώνονται στο πλαίσιο της ίδιας της επιχείρησης.

Νέες δράσεις

✓ **Ενθάρρυνση της συντονισμένης χρήσης των φορολογικών μέτρων για την αντιμετώπιση προβλημάτων κοινού ενδιαφέροντος της ερευνητικής πολιτικής, ιδίως με στόχο:**

- **την ενθάρρυνση της σύστασης και πρόωξης ανάπτυξης εταιρειών έντασης ερευνών·**
- **τη διευκόλυνση της συγκέντρωσης πόρων από νεοσύστατα ή υφιστάμενα ιδρύματα που υποστηρίζουν τις δραστηριότητες E&A στην Ευρώπη·**

Διερεύνηση, επίσης, της προαναφερόμενης συντονισμένης χρήσης των φορολογικών κινήτρων για να ενισχυθεί **η ελκυστικότητα των σταδιοδρομιών στον χώρο της έρευνας.**

(Εφαρμογή: Επιτροπή από κοινού με τα κράτη μέλη, στο πλαίσιο της ανοικτής μεθόδου συντονισμού· έκθεση προόδου το 2004)·

✓ **Βελτίωση των φορολογικών μέτρων για την έρευνα με βάση:**

- τις επίσημες αξιολογήσεις, τα πορίσματα των οποίων πρέπει να ανακοινώνονται·
- την αμοιβαία μάθηση·
- την εφαρμογή των βασικών αρχών του ορθού σχεδιασμού, όπως η απλότητα, το χαμηλό διοικητικό κόστος και η σταθερότητα·

(Εφαρμογή: κράτη μέλη)·

✓ **Ανακοίνωση των στοιχείων για το δημοσιονομικό κόστος των φορολογικών μέτρων**

(Εφαρμογή: κράτη μέλη)·

4.3.4. Υποστήριξη των μηχανισμών παροχής εγγυήσεων για την έρευνα και την καινοτομία στις ΜΜΕ

Σκοπός των προγραμμάτων παροχής εγγυήσεων είναι ο επιμερισμός του κινδύνου μεταξύ των διαφόρων πρωταγωνιστικών φορέων. Τα προγράμματα ενδέχεται να καλύπτουν είτε τις επενδύσεις σε μετοχικό κεφάλαιο των κεφαλαίων ή δανείων επιχειρηματικού κινδύνου και είναι απολύτως κατάλληλα για την υποστήριξη της χρηματοδότησης των ΜΜΕ, με έχοντας έντονη επίδραση για τις ιδιωτικές χρηματοδοτήσεις. Οι εγγυήσεις κεφαλαίου μπορούν να χρησιμοποιούνται προς υποστήριξη της σύστασης και της αρχικής ανάπτυξης εταιρειών που βασίζονται στη τεχνολογία, ενώ οι εγγυήσεις των δανείων εμφανίζονται καταλληλότερες για τη χρηματοδότηση των ερευνών ή των έργων καινοτομίας σε καθιερωμένες ΜΜΕ, που εμφανίζουν περιορισμένο ποσοστό κινδύνου.

Η δημόσια στήριξη που παρέχεται στα προγράμματα αυτά έχει ήδη προχωρήσει σε σημαντικό βαθμό, ιδίως σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (ΕΤαΕ), ο μηχανισμός εγγυήσεων υπέρ των ΜΜΕ του οποίου απέφερε ευεργετικά οφέλη σε περίπου 120.000 ΜΜΕ, από το 1998. Αυτή η υποστήριξη παρέχεται συνήθως με επιμερισμό του κόστους των εγγυήσεων (συνεγγύηση) ή με τη χορήγηση

αντισταθμιστικών οφελών. Ωστόσο, παρά τη σαφώς διακριβωμένη αποτυχία της αγοράς να χρηματοδοτήσει την έρευνα και την καινοτομία, το δυναμικό των προγραμμάτων παροχής εγγυήσεων προς υποστήριξη των ειδικών δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας φαίνεται να είναι σε πολύ σημαντικό βαθμό ακόμα ανεκμετάλλευτο στα περισσότερα κράτη μέλη. Θα πρέπει επίσης κατά συνέπεια να εξεταστεί και να προωθηθεί η βελτιωμένη χρήση των προγραμμάτων αυτών, στις περιπτώσεις που αυτό κρίνεται αναγκαίο, συμπεριλαμβανομένης της προσφυγής σε καινοτόμους μηχανισμούς όπως η ενσωμάτωση των εγγυήσεων σε ευρύτερο ολοκληρωμένο φάσμα παρεχόμενων υπηρεσιών και η κατοχύρωση της ασφάλειας των κοινοπρακτικών δανείων ("loan pools")²⁶.

Νέες δράσεις

- ✓ Με βάση τις εμπειρίες σε ορισμένες χώρες, **βελτίωση της χρήσης των μηχανισμών παροχής εγγυήσεων προς βελτίωση της πρόσβασης στις χρηματοδοτήσεις δανείων και κεφαλαίου για τις δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας στις ΜΜΕ** (Εφαρμογή: σε όλα τα επίπεδα).
- ✓ Διερεύνηση του ενδεχόμενου ενίσχυσης και επέκτασης των μελλοντικών καθεστώτων παροχής εγγυήσεων που διαχειρίζεται το ΕΤαΕ από τους δικούς του πόρους ή με βάση την ανατιθέμενη κοινοτική εντολή, προς υποστήριξη της **ανάπτυξης των εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων παροχής εγγυήσεων για τη βελτίωση της πρόσβασης στις χρεωστικές διευκολύνσεις και ιδίως για τη χρηματοδότηση των κεφαλαίων για την έρευνα και την καινοτομία στις ΜΜΕ** (Εφαρμογή: όμιλος ΕΤΕ και Επιτροπή).

4.3.5. Υποστήριξη των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου για τις ΜΜΕ υψηλής έντασης ερευνών

Οι ΜΜΕ ερευνητικής έντασης τείνουν να εξαρτώνται σε μεγαλύτερο βαθμό από άλλες επιχειρήσεις από τα κεφάλαια υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου για την εγκαίνιαση της λειτουργίας τους και τη φάση της αρχικής τους ανάπτυξης, καθώς οι δυνατότητες αυτοχρηματοδότησής τους είναι πολύ περιορισμένες σε σύγκριση με το μέγεθος των αναγκών τους πραγματοποίησης επενδύσεων έρευνας και η πρόσβασή τους στις πιστώσεις περιορίζεται από τον εξακριβωμένο κίνδυνο σε συνάρτηση με τις αντίστοιχες έρευνες. Η δραματική υποχώρηση των δραστηριοτήτων επιχειρηματικού κεφαλαίου από το 2000 και μετά καθιστά ιδιαίτερα δυσχερές το καθήκον για τις νεοσύστατες ΜΜΕ υψηλής έντασης ερευνών να μεγεθυνθούν ή και μάλιστα να επιβιώσουν υπό τις τρέχουσες συνθήκες. Λαμβάνοντας υπόψη την αποτυχία της αγοράς να εξευρεθούν επαρκείς χρηματοδοτικοί πόροι για τα κεφάλαια εκκίνησης (seed capital) και τα κεφάλαια που απαιτούνται για τις αρχικές φάσεις λειτουργίας, αλλά και τους κυκλικούς παράγοντες που ήταν η αιτία του σημερινού των σημερινών χρηματοδοτικών ελλειμμάτων κατά τις μεταγενέστερες φάσεις, εμφανίζεται απόλυτα δικαιολογημένη η παροχή δημόσιας στήριξης για τα κεφάλαια εκκίνησης και τα απαιτούμενα κεφάλαια για τις αρχικές φάσεις λειτουργίας, καθώς και για την παροχή ευρύτερης, χρονικά περιορισμένης δημόσιας στήριξης στις αγορές κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου²⁷. Με τα δημόσια αυτά μέτρα πρέπει επίσης να αντιμετωπίζονται τα προβλήματα της ευαισθητοποίησης.

²⁶ Βλ. έκθεση προς την Επιτροπή από την ανεξάρτητη ομάδα εμπειρογνομόνων με τίτλο "Ενίσχυση της έντασης Ε&Α της ΕΕ: βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συνδυασμού των μηχανισμών δημόσιας στήριξης για την έρευνα και ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα: μηχανισμοί παροχής εγγυήσεων", Απρίλιος 2003.

²⁷ Βλ. έκθεση προς την Επιτροπή από την ανεξάρτητη ομάδα εμπειρογνομόνων με τίτλο "Ενίσχυση της έντασης Ε&Α της ΕΕ: μέτρα για τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου", Απρίλιος 2003.

Βασικές τρέχουσες πρωτοβουλίες της ΕΕ σε συνάρτηση με το στόχο του 3%

- ✓ Δραστηριότητες διαδίκτυωσης για τα διαχειριστικά στελέχη των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου και για τους ιδιώτες επενδυτές, τους "καλούς άγγελους" μιας επιχείρησης (business angels), που ενθαρρύνουν την εμφάνιση του διευρωπαϊκού συντονισμού των δραστηριοτήτων επιχειρηματικού κεφαλαίου.

Νέες δράσεις

- ✓ **Ενίσχυση και διεύρυνση των δραστηριοτήτων επιχειρηματικού κεφαλαίου του ΕΤΕ με στόχο την καλύτερη αντιμετώπιση των επιτυχιών της αγοράς και των σημερινών ελλείψεων κεφαλαίου** (στις φάσεις συγκέντρωσης των κεφαλαίων εκκίνησης και στις πρώιμες φάσεις λειτουργίας, συμπεριλαμβανομένων των φυτωρίων και των ταμείων που συγκροτούνται από κοινού από δίκτυα πανεπιστημίων και για περιορισμένο χρονικό διάστημα για να καλυφθούν οι ελλείψεις κεφαλαίων που θα προκύψουν στις μεταγενέστερες φάσεις) **και για να επεκταθούν οι υπηρεσίες παροχής συμβουλών για τη δημιουργία νέων ταμείων στους δημόσιους οργανισμούς έρευνας** (Εφαρμογή: ΕΤαΕ και Επιτροπή).
- ✓ **Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης από την πλευρά των ΜΜΕ υψηλής έντασης ερευνών για την ορθή χρήση των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου**, ιδίως με την ανάληψη δράσεων σε περιφερειακό επίπεδο, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον οδηγό της Επιτροπής για τη χρηματοδότηση του επιχειρηματικού κεφαλαίου (Εφαρμογή: σε όλα τα επίπεδα).

5. ΑΝΑΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Η ενίσχυση της ποιότητας της παρεχόμενης δημόσιας στήριξης για την έρευνα θα συμβάλει στην σημαντική αύξηση του επιπέδου των ιδιωτικών επενδύσεων. Ωστόσο, δεν είναι επαρκής. Είναι επίσης αναγκαίο να αυξηθεί το ύψος των δημόσιων επενδύσεων προς υποστήριξη της έρευνας. Στα επιμέρους χωρία που ακολουθούν στη συνέχεια το στοιχείο αυτό εξετάζεται υπό το πρίσμα του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης, αλλά και με κριτήριο της ευρύτερης κατευθυντήριες γραμμές της οικονομικής πολιτικής, τους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, τις δημόσιες προμήθειες και τις δημοσιονομικές προοπτικές για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

5.1. Το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης και οι ευρύτερες κατευθυντήριες γραμμές της οικονομικής πολιτικής

Στις πρόσφατες προτάσεις της Επιτροπής για την ενίσχυση του συντονισμού των δημοσιονομικών πολιτικών²⁸ επιβεβαιωνόταν ότι η ποιότητα των δημοσίων οικονομικών, υπό το πρίσμα της συμβολής τους στα θέματα της ανάπτυξης, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της δημοσιονομικής εποπτείας στο πλαίσιο των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης. Αναφορικά με το σημείο αυτό, η Επιτροπή έχει επανειλημμένα τονίσει την ανάγκη να αναπροσανατολιστούν οι δημόσιες δαπάνες προς την κατεύθυνση των περισσότερο παραγωγικών επενδύσεων, ιδίως προς υποστήριξη της έρευνας και της καινοτομίας, εφόσον αποτελούν την ωθητήρια δύναμη για την αυξημένη ανάπτυξη της οικονομίας στο μέλλον. Για να εξασφαλιστούν η μακροοικονομική σταθερότητα και η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα των

²⁸ COM(2002) 668, 27 Νοεμβρίου 2002.

δημοσίων οικονομικών, αυτό πρέπει να συντελεστεί στο πλαίσιο του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης. Η αυξημένη δημόσια στήριξη προς την έρευνα και την καινοτομία αποτελεί μια από τις κατηγορίες δαπανών προς υποστήριξη των στόχων της Λισαβόνας, σε σχέση με τους οποίους η Επιτροπή κρίνει ότι πρέπει να επιτρέπονται τα μικρά και προσωρινά δημοσιονομικά ελλείμματα, σε χώρες οι οποίες υπό διαφορετικές συνθήκες θα εμφάνιζαν θετικό ή σχεδόν θετικό ισοζύγιο προϋπολογισμού. Η τρέχουσα καθοδική πορεία της οικονομίας επιβάλλει σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό να διασφαλιστεί ότι οι δημοσιονομικές πολιτικές ευνοούν επενδύσεις που θα οδηγήσουν σε υψηλότερους ρυθμούς βιώσιμης ανάπτυξης στο μέλλον.

Εναρμονιζόμενη με την προσέγγιση αυτή, η πρόταση της Επιτροπής για τις ευρύτερες κατευθυντήριες γραμμές της οικονομικής πολιτικής κατά το χρονικό διάστημα 2003-2006 συνιστά τον αναπροσανατολισμό των δημόσιων δαπανών προς τις περισσότερο παραγωγικές επενδύσεις, ιδίως στο χώρο της έρευνας και της καινοτομίας και μετουσιώνει την προτεραιότητα αυτή σε ορισμένες ειδικές συστάσεις που απευθύνονται στα κράτη μέλη²⁹.

Βασικές τρέχουσες πρωτοβουλίες της ΕΕ σε συνάρτηση με το στόχο του 3%

- ✓ Εφαρμογή του συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης και ιδίως της λεπτομερέστερης αξιολόγησης της ποιότητας των δημοσίων δαπανών που προτείνονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής του Νοεμβρίου 2002 για τον συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών.
- ✓ Έγκριση από το Συμβούλιο και έμπρακτη παρακολούθηση των συστάσεων της Επιτροπής για τις ευρύτερες κατευθυντήριες γραμμές της οικονομικής πολιτικής κατά το χρονικό διάστημα 2003-2006, ιδίως σε ό,τι αφορά την ποιότητα των δημόσιων δαπανών και τον αναπροσανατολισμό τους προς την κατεύθυνση των γνώσεων και ιδίως της έρευνας και της καινοτομίας.

Νέες δράσεις

- ✓ **Ενθάρρυνση και παρακολούθηση του αναπροσανατολισμού των δημόσιων δαπανών προς την κατεύθυνση των γνώσεων και ιδίως προς την έρευνα και την καινοτομία** (Εφαρμογή: σε όλα τα επίπεδα).

5.2. Η ισορροπία ανάμεσα στη δημόσια χρηματοδότηση από εθνικούς πόρους και από την ΕΕ έως το έτος 2010

Τα οικονομικά μέσα που είναι διαθέσιμα από τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς υποστήριξη της έρευνας και της καινοτομίας οφείλουν να εξετάζονται σε συνάρτηση με τις προσπάθειες που αναλαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο. Όπως είναι σαφές, εάν ληφθεί υπόψη ο μακροπρόθεσμος κοινός στόχος του 3% του ΑΕΠ για τις δαπάνες της έρευνας, οι αντίστοιχοι ρόλοι που διαδραματίζουν οι δημόσιες δαπάνες στο επίπεδο της ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο, πρέπει να αξιολογηθούν το ταχύτερο δυνατό σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις υπό ένταξη χώρες.

²⁹ Βλ. ιδίως τις συστάσεις 13 και 14 της πρότασης της Επιτροπής για τις ευρύτερες κατευθυντήριες γραμμές της οικονομικής πολιτικής, COM(2003)170, 8 Απριλίου 2003.

Νέες δράσεις

- ✓ **Ανάλυση και διάλογος με τα κράτη μέλη και τις χώρες που θα προσχωρήσουν για τις ανάγκες του δημόσιου προϋπολογισμού** προς επίτευξη του στόχου του 3% και για τον επιμερισμό των ρόλων και των προσπαθειών ανάμεσα σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο έως το έτος 2010 (*Εφαρμογή: Επιτροπή από κοινού με τα κράτη μέλη και τις χώρες που θα ενταχθούν, στο πλαίσιο της ανοικτής μεθόδου συντονισμού*).

5.3. Κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις

Πολλές είναι οι μορφές δημόσιας στήριξης για την έρευνα που δεν προκαλούν νόθευση του ανταγωνισμού και δεν συνιστούν συνεπώς κρατική ενίσχυση. Αυτό το είδος υποστήριξης πρέπει να ενθαρρύνεται κατά προτεραιότητα. Ωστόσο, σημαντικό μέρος της δημόσιας στήριξης για τις επιχειρηματικές έρευνες εξακολουθεί να υπάγεται στην κατηγορία των κρατικών ενισχύσεων. Το κοινοτικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων για τους σκοπούς E&A στοχεύει στην εξισορρόπηση της ανάγκης να διασφαλίζεται αφενός μεν ότι η νόθευση του ανταγωνισμού θα περιορίζεται στο ελάχιστο και ότι, αφετέρου, η ευρωπαϊκή βιομηχανία θα καταστεί ανταγωνιστικότερη. Η παροχή δημόσιας στήριξης δικαιολογείται και από την αναγνωρισμένη αποτυχία της αγοράς να προωθήσει τις επιχειρηματικές επενδύσεις στην έρευνα στο βέλτιστο βαθμό. Η ισχύς του πλαισίου ανανεώθηκε το 2002 έως το έτος 2005, καθώς το ανώτατο επίπεδο των επιτρεπόμενων ενισχύσεων δεν θεωρήθηκε ότι συνιστά φραγμό για την υλοποίηση του στόχου του 3%. Ωστόσο, καθώς στα τέλη του 2005 το τρέχον πλαίσιο θα έχει παραμείνει σε ισχύ επί σχεδόν μια δεκαετία, θα είναι αναγκαία η επανεξέταση των βασικών ορισμών και εννοιών που χρησιμοποιούνται για να συνεκτιμηθούν οι μεταγενέστερες εξελίξεις E&A.

Οι κανονισμοί της απαλλαγής κατά κατηγορίες ελαφρύνουν το βάρος της κοινοποίησης ορισμένων κατηγοριών κρατικών ενισχύσεων και επισπεύδουν τη χορήγηση της υποστήριξης στη βιομηχανία. Πρόθεση της Επιτροπής είναι να τροποποιηθούν οι υφιστάμενες απαλλαγές κατά κατηγορία για τις κρατικές ενισχύσεις που προορίζονται για τις ΜΜΕ, διευρύνοντας το περιθώριο των εφαρμογών τόσο στις μεμονωμένες ενισχύσεις για σκοπούς E&A, όσο και στα προγράμματα ενισχύσεων E&A, πράγμα που θα μειώσει σε σημαντικό βαθμό τον αριθμό των κοινοποιήσεων. Το ενδεχόμενο της χορήγησης περαιτέρω απαλλαγών κατά κατηγορίες θα διερευνηθεί στο πλαίσιο της επανεξέτασης του κοινοτικού πλαισίου κρατικών ενισχύσεων για τους σκοπούς E&A.

Βασικές τρέχουσες πρωτοβουλίες της ΕΕ σε συνάρτηση με το στόχο του 3%

- ✓ Ταχεία έγκριση της αναθεωρημένης απαλλαγής κατά κατηγορίες για τις ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των κρατικών ενισχύσεων για τους σκοπούς E&A.
- ✓ Συλλογή στοιχείων και σύνταξη εκθέσεων για τον αναπροσανατολισμό των κρατικών ενισχύσεων προς την κατεύθυνση οριζόντιων στόχων, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας.

Νέες δράσεις

- ✓ **Διευκρίνιση και βελτίωση της ευαισθητοποίησης για τις μορφές δημόσιας στήριξης προς την έρευνα που δεν προκαλούν νόθευση του ανταγωνισμού και δεν συνιστούν συνεπώς κρατική ενίσχυση** (*Εφαρμογή: Επιτροπή*).

- ✓ **Προετοιμασία της αναθεώρησης του κοινοτικού πλαισίου των κρατικών ενισχύσεων για τους σκοπούς E&A**, ιδίως με τη διεξοδική και σε βάθος ανασκόπηση των εξής ζητημάτων:
  - προσδιορισμός του σημείου της τομής ανάμεσα στις ερευνητικές δραστηριότητες που είναι επιλέξιμες για δημόσια στήριξη και τις καθαρά εμπορικές δραστηριότητες καινοτομίας και διαφοροποίηση ανάμεσα στα επιλέξιμα έργα E&A, με βάση το κριτήριο της εγγύτητάς τους στην αγορά·
  - αλλαγές στον ρόλο που διαδραματίζουν τα δημόσια ερευνητικά ιδρύματα στην πορεία ενίσχυσης των δεσμών συνεργασίας με τη βιομηχανία·
  - διάφορα μοντέλα δημόσιας στήριξης των δραστηριοτήτων E&A που χρησιμοποιούνται από τους κυριότερους εμπορικούς εταίρους της Κοινότητας και συνέπειες που έχουν για την επικράτηση ίσων όρων ανταγωνισμού για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που ασκούν δραστηριότητες στις παγκόσμιες αγορές.Κατά την επανεξέταση του πλαισίου θα διερευνηθεί η δυνατότητα χορήγησης ενισχύσεων με βάση τις απαλλαγές κατά κατηγορίες (*Εφαρμογή: Επιτροπή*).
- ✓ **Αναπροσανατολισμός των κρατικών ενισχύσεων προς την E&A** αποτελώντας μέρος του ευρύτερου αναπροσανατολισμού των κρατικών ενισχύσεων προς επίτευξη οριζόντιων στόχων (*Εφαρμογή: σε όλα τα επίπεδα*).

5.4. Δημόσιες προμήθειες

Οι δημόσιες προμήθειες εκτιμάται ότι αντιπροσωπεύουν ποσοστό 16% του ευρωπαϊκού ΑΕΠ. Αποτελούν εξέχουσα ή βασική συνιστώσα της ζήτησης σε πολυάριθμους κλάδους, όπως η μέριμνα υγείας, η εκπαίδευση, οι μεταφορές, η προστασία του περιβάλλοντος και η άμυνα, στο πλαίσιο των οποίων ο δημόσιος τομέας μπορεί να διαδραματίσει τον ρόλο του "καθοδηγητικού αρχικού πελάτη" (launching customer)³⁰. Στόχος των κανόνων και των πρακτικών στο χώρο των προμηθειών είναι να εξασφαλίζεται ότι οι δημόσιοι αγοραστές αγοράζουν το καλύτερο δυνατό προϊόν για τα χρήματά τους. Αυτό ισοδυναμεί εν μέρει με την κατοχύρωση ότι οι δημόσιοι αγοραστές είναι σε θέση να αγοράσουν προϊόντα και υπηρεσίες με τεχνολογία η οποία ικανοποιεί στον καλύτερο δυνατό βαθμό τις ανάγκες τους, συμπεριλαμβανομένων των καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, όταν αυτό επιβάλλεται. Υπάρχουν ήδη διάφορες δραστηριότητες και η δέσμη των νομοθετικών μέτρων για τις προμήθειες που βρίσκεται τη στιγμή αυτή στη φάση της έγκρισης θα φροντίσει για τη διευκρίνιση και επέκτασή τους, από κάποια άποψη: με την έμφαση, για παράδειγμα, που δίνεται στις επιδόσεις και στους ορισμούς των τεχνικών προδιαγραφών καθώς και στη διαδικασία του "ανταγωνιστικού διαλόγου", που επιτρέπει να οργανωθεί ο ανταγωνισμός για τις περίπλοκες συμβάσεις μέσα από τον διάλογο με τους προμηθευτές, ώστε να εντοπίζονται μια ή περισσότερες τεχνικές λύσεις, πριν από την τελική ανάθεση. Άλλες δυνατότητες μπορεί να συνεπάγεται το σύστημα των ηλεκτρονικών προμηθειών (e-procurement) και το συναφές με αυτό σύστημα των δυναμικών αγορών.

³⁰ Μέσω των δημόσιων προμηθειών και ιδίως μέσω του αμυντικού τομέα, η κυβέρνηση των ΗΠΑ διαδραματίζει τον ρόλο του "καθοδηγητικού αρχικού πελάτη" για τις τεχνολογίες καινοτόμου μορφής (και ιδίως για τις τεχνολογίες των πληροφοριών και της επικοινωνίας) μειώνοντας τον κίνδυνο για τους μεταγενέστερους πελάτες. Στην Ευρώπη, το ευρωπαϊκό σύστημα δορυφορικής πλοήγησης, το Galileo, αποτελεί καλό παράδειγμα για μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία ευρύτερης κλίμακας, στο πλαίσιο της οποίας οι αρχικές δημόσιες προμήθειες παίζουν βασικό ρόλο για την ανάπτυξη του τεχνολογικού πυρήνα, ακολουθούμενες από τη δημόσια-ιδιωτική εταιρική σχέση που συνάπταται για τους σκοπούς της εξάπλωσης και της εκμετάλλευσης των υποδομών.

Ένας άλλος σημαντικός αντικειμενικός στόχος είναι να ενισχυθεί η ευαισθητοποίηση από την πλευρά των δημόσιων αγοραστών για τις δυνατότητες που τους διανοίγονται από το νομοθετικό πλαίσιο και να υποστηριχθεί η ανάπτυξη και εξάπλωση των πληροφοριών που θα τους δώσουν τη δυνατότητα να προβούν στην πλήρη και ορθή χρήση των δυνατοτήτων αυτών. Αυτό θα μπορούσε να έχει σημαντικές συνέπειες για την προμήθεια μεγαλύτερου αριθμού καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, τονώνοντας έτσι περαιτέρω τις έρευνες και την καινοτομία.

Βασικές τρέχουσες πρωτοβουλίες της ΕΕ σε συνάρτηση με το στόχο του 3%

- ✓ Ταχεία έγκριση του πλέγματος μέτρων για τις προμήθειες από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο·
- ✓ Πρόοδος της πρωτοβουλίας για την ηλεκτρονική προμήθεια ειδών (e-procurement)·
- ✓ Δράσεις για την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης που προτείνονται στην πρόσφατη ανακοίνωση της Επιτροπής για την πολιτική καινοτομίας·
- ✓ Πρόοδος στην πορεία για την ενδεχόμενη σύσταση του ευρωπαϊκού διακυβερνητικού οργανισμού για την ανάπτυξη του αμυντικού δυναμικού και των αγορών.

Νέες δράσεις

- ✓ **Υποστήριξη της ανάπτυξης και διάδοσης των πληροφοριών**, για παράδειγμα με χρήση των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνολογιών για καίριες κατηγορίες προϊόντων, ώστε να δίδεται στους δημόσιους αγοραστές η δυνατότητα να προμηθεύονται τις τεχνολογίες που ταιριάζουν με τον καλύτερο τρόπο στις ανάγκες τους, ιδίως μάλιστα σε τομείς όπως η υγεία, το περιβάλλον, οι μεταφορές και η παιδεία, στους οποίους είναι συχνά οι πρώτοι πελάτες (*Εφαρμογή: σε όλα τα επίπεδα*).

6. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Παρά το ό,τι είναι αναγκαία η αύξηση και η βελτίωση της δημόσιας υποστήριξης για την τόνωση των ερευνών και της καινοτομίας στην Ευρώπη, θα πρέπει να συνοδεύεται από τη σημαντική βελτίωση του ευρύτερου πλαισίου των συνθηκών για να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση αληθινά ελκυστικά για τις ιδιωτικές επενδύσεις στον χώρο της έρευνας και της καινοτομίας. Χρειάζεται να επιβεβαιωθούν ορισμένες πρόσφατες τομές, ενώ θα πρέπει επίσης να αναληφθούν νέες δράσεις σε τομείς όπως η πνευματική ιδιοκτησία, οι κανονιστικές ρυθμίσεις για τις αγορές, οι κανόνες του ανταγωνισμού, οι χρηματαγορές, το φορολογικό πλαίσιο και η κοινοποίηση των οικονομικών στοιχείων τους για την έρευνα από τις επιχειρήσεις.

6.1. Πνευματική ιδιοκτησία

Η προστασία των πνευματικών στοιχείων του ενεργητικού έχει σημασία για την ανταγωνιστικότητα των περισσότερων οργανισμών τόσο των ιδιωτικών, όσο και των δημόσιων και για την ελκυστικότητά τους για τους επενδυτές. Εκείνο που ιδίως χρειάζεται είναι να εξισοροποιηθούν με τον σωστό τρόπο τα καθεστώτα πνευματικής ιδιοκτησίας, προσφέροντας τα κατάλληλα κίνητρα για την πραγματοποίηση καινοτομιών και για τις επενδύσεις έρευνας, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα ότι δεν περιστέλλονται η διάδοση και περαιτέρω ανάπτυξη των αποτελεσμάτων της έρευνας. Τα τελευταία χρόνια σημειώθηκε σημαντική πρόοδος τόσο σε διεθνές, όσο και σε κοινοτικό επίπεδο, χαρακτηριστική για την

οποία είναι η υιοθέτηση των ενιαίων κοινοτικών κανονιστικών ρυθμίσεων για τα σχέδια που άρχισε να ισχύει το 2003 και η πρόσφατη πολιτική συμφωνία που επιτεύχθηκε για τη δημιουργία του κοινοτικού συστήματος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Υπάρχουν ωστόσο ακόμη περιθώρια για να καταστούν τα ευρωπαϊκά συστήματα πνευματικής ιδιοκτησίας περισσότερο ευπροσάρμοστα στις ταχύρρυθμες εξελίξεις που σημειώνονται τόσο στις διαδικασίες της έρευνας όσο και στους ειδικούς τομείς της τεχνολογίας. Επιπλέον, χρειάζεται η ανάληψη συγκεκριμένων δράσεων για να προωθηθεί η βέλτιστη εκμετάλλευση των συστημάτων των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ευρώπη, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα ακαδημαϊκά ιδρύματα και τις μικρότερες επιχειρήσεις.

Βασικές τρέχουσες πρωτοβουλίες της ΕΕ σε συνάρτηση με το στόχο του 3%

- ✓ Σύσταση του κοινοτικού συστήματος διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας·
- ✓ Διαπραγμάτευση της πρότασης οδηγίας για την εκτέλεση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας·
- ✓ Διαπραγμάτευση της πρότασης οδηγίας για την δυνατότητα κατοχύρωσης με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας των συναφών με τους Η/Υ εφευρέσεων, συνεκτιμώντας την ανάγκη να αποφευχθεί η φήμιση του ανταγωνισμού και να αναπτυχθούν οι φιλικές εφαρμογές·
- ✓ Ταχεία εφαρμογή της οδηγίας 98/44/ΕΚ για τη δυνατότητα έννομης κατοχής των βιοτεχνολογικών εφευρέσεων και της οδηγίας 2001/29/ΕΚ για τα δικαιώματα του δημιουργού και τα συγγενικά δικαιώματα στην κοινωνία της πληροφορίας·
- ✓ Προώθηση της ενιαίας ευρωπαϊκής προσέγγισης για το θέμα της περιόδου χάριτος, στο πλαίσιο των διεθνών εργασιών εναρμόνισης·
- ✓ Χρήση των υφιστάμενων μηχανισμών στο πλαίσιο του προγράμματος-πλαisiού για να υποστηριχθεί η προσωρινή ανταλλαγή επαγγελματιών από τον χώρο της μεταφοράς τεχνολογίας μεταξύ των ερευνητικών οργανισμών.

Νέες δράσεις

- ✓ Υποστήριξη των **δραστηριοτήτων συντονισμένης ευαισθητοποίησης και κατάρτισης με επίκεντρο τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στο επίπεδο της ΕΕ**, ιδίως με προορισμό την ευρωπαϊκή ερευνητική κοινότητα (*Εφαρμογή: Επιτροπή και άλλα συναφή θεσμικά όργανα*)·
- ✓ **Αξιολόγηση των ειδικών πτυχών του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας των συναφών με την έρευνα**, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται η εξαίρεση των πειραμάτων, τα δικαιώματα προγενέστερης χρήσης, η εφαρμοστέα νομοθεσία για την τεχνολογική τεχνογνωσία και οι ρυθμίσεις για τη συγκυριότητα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, ενόψει του εντοπισμού των απαιτούμενων δράσεων, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο (*Εφαρμογή: Επιτροπή από κοινού με τους πρωταγωνιστικούς παράγοντες· έκθεση για την πορεία προόδου το 2004*)·
- ✓ Εξασφάλιση ότι πριν από την αποφοίτησή του, σε κάθε φοιτητή -ιδίως τους προερχόμενους από τις σχολές των επιστημών, των σπουδών μηχανικού και των επιχειρηματικών σπουδών- θα παρέχεται η **βασική ευαισθητοποίηση/κατάρτιση για την πνευματική ιδιοκτησία και τη μεταφορά τεχνολογίας** (*Κράτη μέλη και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα*).

6.2. Κανονιστικές ρυθμίσεις για τα προϊόντα και τυποποίηση

Ο αντίκτυπος για την έρευνα και την καινοτομία που έχουν οι υφιστάμενες και νέες κανονιστικές ρυθμίσεις των αγορών πρέπει να ελέγχεται και να βελτιστοποιείται, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο. Αυτό πρέπει να συντελείται κατά τρόπο σύμφωνο με την πρωτοβουλία για τη "βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου" ιδίως σε συνάρτηση με το νέο πλαίσιο αξιολόγησης του αντίκτυπου που έχει καθοριστεί από την Επιτροπή. Υπό το πρίσμα των ερευνών και των καινοτομιών, είναι σημαντικό να διασφαλίζεται ότι οι κανονισμοί παραμένουν ουδέτεροι στο θέμα της τεχνολογίας. Ένα καλό παράδειγμα για αυτό αποτελεί η αποκαλούμενη "νέα προσέγγιση", που αυτοπεριορίζεται στους όρους που είναι απαραίτητοι για την προστασία των δημόσιων συμφερόντων, αφήνοντας τη χάραξη του τεχνολογικού αποτυπώματος των προαναφερόμενων απαιτούμενων όρων στα χέρια των ευρωπαϊκών οργανισμών προτύπων (CEN, CENELEC, ETSI), με την έκδοση προτύπων που βασίζονται στην ομοφωνία. Η προσέγγιση αυτή έχει εξαιρετικά θετικό αντίκτυπο για την έρευνα και την καινοτομία, εξασφαλίζοντας την προαναφερόμενη ουδετερότητα της τεχνολογίας, αλλά μεριμνώντας ταυτόχρονα για την επικράτηση της απαιτούμενης ισορροπίας ανάμεσα στην ευελιξία και τη νομική βεβαιότητα. Αυτό συνεπάγεται ότι θα δίνεται έμφαση στις διαδικασίες έγκαιρης, αποτελεσματικής, ανοικτής και διαφανούς προτυποποίησης, η οποία ακριβώς όπως και οι κανονιστικές ρυθμίσεις πρέπει να παραμένει τεχνολογικά ουδέτερη, βασιζόμενη στους αντίστοιχους δείκτες των επιδόσεων. Οι πτυχές που αφορούν την ευρωπαϊκή πολιτική προτύπων θα εξεταστούν λεπτομερώς στην ανακοίνωση της Επιτροπής που θα εκδοθεί μεταγενέστερα κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους. Οι δυο πτυχές που ακολουθούν έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα για την έρευνα και την καινοτομία: πρώτα απ'όλα, οι πόροι είναι αναγκαίο να διατεθούν για τη χρηματοδότηση των ερευνών που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της ανάπτυξης πολλών ευρωπαϊκών προτύπων· δεύτερον, είναι αναγκαία η επαρκής ευαισθητοποίηση στα θέματα των προτύπων, για να παρασχεθεί στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και ιδίως στις ΜΜΕ η ευχέρεια να τις λαμβάνουν καλύτερα υπόψη τους στα προγράμματα έρευνας και καινοτομίας τους.

Βασικές τρέχουσες πρωτοβουλίες της ΕΕ σε συνάρτηση με το στόχο του 3%

- ✓ Προσεχής ανακοίνωση της Επιτροπής για την τυποποίηση·
- ✓ Εφαρμογή των γενικών κατευθυντηρίων γραμμών για τη συνεργασία ανάμεσα στους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή³¹.
- ✓ Χρήση του Έκτου προγράμματος-πλαισίου για τη χρηματοδότηση των απαιτούμενων ερευνών για τους σκοπούς της τυποποίησης, ιδίως στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων προγραμμάτων και των δικτύων αριστείας.

Νέες δράσεις

- ✓ **Εντοπισμός των τεχνολογικών τομέων στους οποίους οι υφιστάμενες νομοθετικές διατάξεις ή η απουσία τους αποτελούν πρόσκομμα για την ανάπτυξη και εξάπλωση των νέων τεχνολογιών·** όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο, καθορισμός των μέτρων για την επίλυση των προβλημάτων· οι ευρωπαϊκές τεχνολογικές πλατφόρμες θα αποτελέσουν το πλαίσιο στο οποίο θα εκπληρωθεί ιδίως ο στόχος αυτός (*Εφαρμογή: Επιτροπή από κοινούς με τους πρωταγωνιστικούς φορείς*)·

³¹ Που θα δημοσιευθούν στην ΕΕΕΕ.

- ✓ **Ενίσχυση των δεσμών ανάμεσα στο Έκτο πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και τους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης (CEN, CENELEC και ETSI) ενόψει του καθορισμού και της υποστήριξης, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο, των απαιτούμενων ερευνών για την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών προτύπων (Εφαρμογή: Επιτροπή και ευρωπαϊκοί φορείς τυποποίησης).**

6.3. Κανόνες ανταγωνισμού

Παράλληλα, με την επανεξέταση του κοινοτικού πλαισίου χορήγησης κρατικών ενισχύσεων προς την E&A, οι ευρωπαϊκοί κανόνες του ανταγωνισμού επανεξετάζονται τη στιγμή αυτή, κατά τρόπο ώστε να δοθεί για τις πτυχές της έρευνας και της καινοτομίας η δυνατότητα να λαμβάνονται καλύτερα υπόψη, κατά την αξιολόγηση της δυναμικής των αγορών και των όρων του ανταγωνισμού. Με την πρόσφατη αναμόρφωση των διατάξεων της νομοθεσίας της ΕΕ για την καταπολέμηση των μονοπωλίων δίνεται ιδίως μεγαλύτερη έμφαση στην αξιολόγηση των οικονομικών δεδομένων. Στο πλαίσιο αυτό, η προσεχής επανεξέταση των απαλλαγών κατά κατηγορίες και των κατευθυντηρίων γραμμών που ισχύουν για τις συμφωνίες μεταφοράς τεχνολογίας, είναι πιθανό να οδηγήσουν στην εφαρμογή μιας λιγότερο τυπολατρικής νομότυπης διαδικασίας που θα εστιάζεται περισσότερο στην οικονομική αξιολόγηση. Τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας πρέπει επίσης να συνεκτιμώνται ρητά στις αποφάσεις για τις συγχωνεύσεις, σε απόλυτη ευθυγράμμιση με τον κανονισμό για τις συγχωνεύσεις στον οποίο προβλέπεται ότι "η εξέλιξη της τεχνικής προόδου" οφείλει να λαμβάνεται υπόψη³².

Βασικές τρέχουσες πρωτοβουλίες της ΕΕ σε συνάρτηση με το στόχο του 3%

- ✓ Προσεχής επανεξέταση των απαλλαγών κατά κατηγορίες και των κατευθυντηρίων γραμμών όσον αφορά τις συμφωνίες για τη μεταφορά τεχνολογίας (οι εξωτερικές διαβουλεύσεις προβλέπεται ότι θα γίνουν το φθινόπωρο του 2003).

Νέες δράσεις

- ✓ **Ανάπτυξη των κατευθύνσεων για τον τρόπο με τον οποίο θα αξιολογούνται στις αποφάσεις συγχώνευσης οι πιθανές βελτιώσεις της απόδοσης που προκύπτουν από την τεχνολογική πρόοδο (Εφαρμογή: Επιτροπή).**

6.4. Χρηματαγορές

Οι αποδοτικές, υποβοηθητικές και ενοποιημένες χρηματαγορές αποτελούν βασικό παράγοντα που συμβάλει στην τόνωση των επενδύσεων έρευνας, ιδίως από τις ΜΜΕ που έχουν ως βάση τους την τεχνολογία, στις διάφορες φάσεις της ανάπτυξής τους. Οι κύριες θιγόμενες αγορές είναι οι αγορές επιχειρηματικού κεφαλαίου στη φάση της εκκίνησης και στο στάδιο της μεγέθυνσής τους, οι δευτερεύουσες αγορές για τη χρηματοδότηση των αρχικών δημόσιων προσφορών και για τη μεταγενέστερη επέκτασή τους και οι αγορές δανειακών κεφαλαίων. Ιδιαίτερα σημαντικά ζητήματα για την έρευνα και την καινοτομία αποτελούν η ολοσχερής εφαρμογή του προγράμματος δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, ιδίως μάλιστα πτυχών όπως η ενοποίηση των κεφαλαιαγορών στην Ευρώπη και η ανάδειξη των μηχανισμών αξιολόγησης που είναι κατάλληλοι για τις εταιρείες που βασίζονται στη τεχνολογία, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ.

³² Άρθρο 2 παράγραφος 1 στοιχείο (β)

Εξίσου σημαντικά είναι η ταχεία ολοκλήρωση του προγράμματος δράσης για τα επιχειρηματικά κεφάλαια και τα πιθανά μέτρα έμπρακτης παρακολούθησής του. Σε συνάρτηση με το σημείο αυτό θα πρέπει να εξεταστεί το φορολογικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου, καθώς οι επενδυτές και ιδίως οι θεσμικοί επενδυτές δείχνουν πολύ μεγάλη ευαισθησία στο θέμα του κόστους και της πολυπλοκότητας και είναι πιθανό να διαφοροποιήσουν τις επενδύσεις τους διοχετεύοντας τα κεφάλαια σε άλλες κατηγορίες τοποθέτησης, εκτός εάν βελτιωθούν ριζικά οι όροι της επένδυσης στα κεφάλαια υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στα θέματα της διπλής φορολογίας, αλλά και στις πιθανές επιζήμιες επιπτώσεις που μπορεί να έχουν οι υπέρμετρες υποχρεώσεις τραπεζικού ελέγχου που επιβάλλονται στις τράπεζες και τα άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Βασικές τρέχουσες πρωτοβουλίες της ΕΕ σε συνάρτηση με το στόχο του 3%

- ✓ Πλήρης εφαρμογή του προγράμματος δράσης για τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες·
- ✓ Ταχεία ολοκλήρωση του προγράμματος δράσης για τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου και επεξεργασία των δράσεων έμπρακτης παρακολούθησης, όπως κρίνεται αναγκαίο.

Νέες δράσεις

- ✓ **Προσαρμογή, στις περιπτώσεις που αυτό κρίνεται απαραίτητο, της φορολογικής μεταχείρισης των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου προς αποφυγή της διπλής φορολογίας των επενδυτών και των πόρων³³ (Εφαρμογή: κράτη μέλη)**· για να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός, θα πρέπει να εξεταστούν επίσης η αξιολογική βάση και οι δυνατότητες ανάπτυξης της **εναρμονισμένης νομικής υποδομής των ευρωπαϊκών ταμείων**, για να διασφαλίζεται η φορολογική διαφάνεια για τις πράξεις των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου σε όλη την Ένωση (Εφαρμογή: Επιτροπή από κοινού με τους συναφείς πρωταγωνιστικούς παράγοντες)·
- ✓ Υπό το πρίσμα της πρόσφατης δραματικής καταβάρθρωσης της χρηματοδότησης κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου σε παγκόσμια κλίμακα και του ιδιαίτερα σημαντικού ρόλου των τραπεζών για τη χρηματοδότηση των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου στην Ευρώπη, **κατοχύρωση ότι η κοινοτική νομοθεσία για την επάρκεια των κεφαλαίων, η οποία θα βασίζεται στη μελλοντική συμφωνία της Βασιλείας II για τα κεφάλαια, θα λαμβάνει δεόντως υπόψη τις ανάγκες των φορέων χορήγησης των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου** (Εφαρμογή: Επιτροπή· η νομοθετική πρόταση θα υποβληθεί το 2004)·

³³ Η διπλή φορολογία (των επενδυτών και των πόρων) περιορίζει την κερδοφορία των επενδύσεων που διοχετεύονται στα ταμεία επιχειρηματικού κινδύνου σε σύγκριση με τις επενδύσεις που γίνονται απευθείας στις συγκεκριμένες εταιρείες, με αποτέλεσμα να μειώνεται η ελκυστικότητα των ταμείων αυτών. Αυτό περιορίζει τις επενδύσεις τόσο από τους εγχώριους όσο και από τους διεθνείς επενδυτές.

- ✓ Εξέταση των διαδικασιών για την προώθηση της χρήσης των συστημάτων βαθμολόγησης που συμπεριλαμβάνουν την αξιολόγηση των τεχνολογικών κινδύνων (τεχνολογική βαθμολόγηση)³⁴ που θα δώσει στους πιθανούς επενδυτές τη δυνατότητα να αποτιμήσουν τους ειδικούς κινδύνους και ανταποδόσεις που συνεπάγονται οι επενδύσεις στις ΜΜΕ με βάση την τεχνολογία (Εφαρμογή: σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης της Επιτροπής, από κοινού με τους συναφείς πρωταγωνιστικούς φορείς· υποβολή έκθεσης το 2005).

6.5. Φορολογικό πλαίσιο

Ο αντίκτυπος των τρεχουσών δράσεων της Επιτροπής για την προώθηση ενός δίκαιου και αποτελεσματικού φορολογικού πλαισίου μπορεί να είναι πολύ θετικός για την ελκυστικότητα της ΕΕ όσον αφορά τις επενδύσεις έρευνας και καινοτομίας. Η στρατηγική που εφαρμόζει η Επιτροπή για την αντιμετώπιση των φορολογικών φραγμών που παρεμβάλλονται στις διασυνοριακές δραστηριότητες στην εσωτερική αγορά είναι διττή: βραχυπρόθεσμα, προβαίνει σε εφαρμογή των ειδικών ρυθμίσεων της νομοθεσίας στόχος της οποίας είναι κάθε ιδιαίτερο εμπόδιο· μακροπρόθεσμα, αποσκοπεί στην ανάπτυξη μιας συστηματικής, συνολικής λύσης για την άρση όλων των διασυνοριακών προβλημάτων θέτοντας στη διάθεση των εταιρειών μια κοινή ενιαία φορολογική βάση για τις οικονομικές τους δραστηριότητες που ασκούν στο πλαίσιο της ΕΕ. Οι δράσεις εξέχουσας σημασίας για τις επενδύσεις της έρευνας απαριθμούνται στη συνέχεια.

Βασικές τρέχουσες πρωτοβουλίες της ΕΕ σε συνάρτηση με το στόχο του 3%

- ✓ Προσεχής πρωτοβουλία της Επιτροπής για το διασυνοριακό συμνηφισμό των ζημιών για φορολογικούς σκοπούς (που σχεδιάζεται να τεθεί σε εφαρμογή το 2004), που θα αποφέρει ευεργετικά οφέλη για τις ερευνητικές δραστηριότητες και θα συμβάλει στον αποτελεσματικότερο επιμερισμό τους στα πλαίσια των πολυεθνικών ομίλων, εφόσον οι δραστηριότητες αυτές καταλογίζονται σχεδόν εξ ορισμού στις ζημιογόνες·
- ✓ Εργασίες του κοινού βήματος τιμολόγησης της μεταφοράς τεχνολογίας της ΕΕ με στόχο ιδίως τη βελτίωση της φορολογικής μεταχείρισης των συγκεκριμένων συναλλαγών μεταξύ των διαφόρων μονάδων που ανήκουν σε πολυεθνικές εταιρείες (π.χ. μεταφορά άυλων στοιχείων)·
- ✓ Ταχεία έγκριση του σχεδίου οδηγίας για τη φορολογία των διασυνοριακών πληρωμών τόκων και δικαιωμάτων, με την οποία θα καταργηθεί το καθεστώς της παρακράτησης φόρου επί των δικαιωμάτων για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας στην ΕΕ·
- ✓ Πρόδος προς την κατεύθυνση της δημιουργίας της ενοποιημένης φορολογικής βάσης της ΕΕ για τις εταιρείες, με βάση την προσεχή ανακοίνωση της Επιτροπής που σχεδιάζεται να εκδοθεί στα τέλη του 2003.

³⁴

Οι οικονομικοί ισολογισμοί που περιλαμβάνουν τα πραγματικά στοιχεία δεν αποτελούν αξιόπιστο οδηγό για τις μελλοντικές επιδόσεις των εταιρειών που βασίζονται στην τεχνολογία, ακριβώς επειδή οι εταιρείες αυτές εισδύουν συχνά στις νέες αγορές με νέα προϊόντα. Η τεχνολογική βαθμολόγηση ατενίζει προς το μέλλον, βοηθώντας να αποτιμηθεί η αξία κάποιου καινοτόμου προϊόντος ή υπηρεσίας που βασίζεται στην τεχνολογία.

6.6. Στρατηγική έρευνας, διαχείριση και κοινοποίηση των οικονομικών στοιχείων των εταιρειών

Στο θέμα της ενίσχυσης της ευαισθητοποίησης των εταιρειών και ιδίως των ΜΜΕ σχετικά με τα ευεργετικά οφέλη και τις μεθόδους ενσωμάτωσης των ερευνών και της καινοτομίας στην επιχειρηματική τους στρατηγική και διαχείριση, υπάρχει περιθώριο προόδου. Η ευαισθητοποίηση αυτή μπορεί να ενισχυθεί μέσω του εκπαιδευτικού συστήματος αλλά και με την εφαρμογή νέων μεθόδων κοινοποίησης των οικονομικών στοιχείων. Στο πλαίσιο του εγκυκλίου προγράμματος σπουδών των σχολών επιχειρηματικών σπουδών πρέπει να δίνεται μεγαλύτερη προσοχή στην εφαρμογή ενοποιημένης προσέγγισης στα θέματα της διαχείρισης E&A, στο πλαίσιο της συνολικής επιχειρηματικής στρατηγικής. Η επικράτηση μεγαλύτερης διαφάνειας στα θέματα της κοινοποίησης των αναλυτικών οικονομικών στοιχείων για το ρόλο των επενδύσεων στην έρευνα και στις άλλες μορφές πνευματικού κεφαλαίου θα έχει επίσης ως αποτέλεσμα να υπάρξει καλύτερη κατανόηση της αξίας που δημιουργείται εντός του πλαισίου των εταιρειών και θα αποτελέσει καλύτερο υπόβαθρο λήψης των αντίστοιχων αποφάσεων για τα διαχειριστικά όργανα και τους επενδυτές. Σε ό,τι αφορά την κοινοποίηση των οικονομικών στοιχείων για τις αλλοδαπές εταιρείες, πρέπει να δίνεται μεγαλύτερη προσοχή στην εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών, οι οποίες εναρμονίζονται με τα νέα διεθνή λογιστικά πρότυπα, σε σχέση με τις εκθέσεις για τις δραστηριότητες E&A και για τις άλλες μορφές πνευματικού κεφαλαίου. Από αυτές τις νέες μορφές κοινοποίησης στοιχείων θα προκύψουν επίσης δεδομένα τα οποία θα δώσουν στους στατιστικούς την ευκαιρία χορήγησης καλύτερων πληροφοριών για το μέγεθος των επενδύσεων σε πνευματικά κεφάλαια.

Βασικές τρέχουσες πρωτοβουλίες της ΕΕ σε συνάρτηση με το στόχο του 3%

- ✓ Δράσεις που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο του προγράμματος πλαισίου ερευνών με στόχο την τόνωση της εκτεταμένης χρήσης και εναρμόνισης των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέτρηση των εταιρικών ερευνών και των άλλων μορφών πνευματικού κεφαλαίου.
- ✓ Κατάρτιση και τακτική δημοσίευση στατιστικών για τις επενδύσεις των εταιρειών σε πνευματικά κεφάλαια.

Νέες δράσεις

- ✓ Σύσταση των **δραστηριοτήτων παρακολούθησης των βιομηχανικών ερευνών, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται και ο πίνακας επιδόσεων**, με στόχο την ανάλυση των τάσεων και τη διευκόλυνση της συγκριτικής αξιολόγησης των επενδύσεων έρευνας και των πρακτικών διαχείρισης των ερευνών ανάμεσα στις εταιρείες, με βάση τις εμπειρίες που έχουν αποκομισθεί στα κράτη μέλη (*Εφαρμογή: με την υποστήριξη της Επιτροπής· υποβολή της πρώτης έκθεσης στις αρχές του 2005*).
- ✓ Ενθάρρυνση της **μέτρησης και της κοινοποίησης στοιχείων από τις εταιρείες για την έρευνα και τις άλλες μορφές πνευματικών κεφαλαίων**, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, με χρήση των ισχυουσών διεθνών κατευθυντηρίων γραμμών (*Εφαρμογή: επιχειρηματικός κλάδος*).
- ✓ Ενθάρρυνση της **ανάπτυξης και ενσωμάτωσης των πιο πρόσφατων επιμέρους ενοτήτων για τη διαχείριση των θεμάτων E&A στα εγκύκλια προγράμματα σπουδών στις σχολές των επιστημών, των σπουδών μηχανικού και της διοίκησης επιχειρήσεων** (*Εφαρμογή: Επιτροπή από κοινού με τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα και τη βιομηχανία*).

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το παρόν πρόγραμμα δράσης οροθετεί την έναρξη μιας διαδικασίας που έχει το δυναμικό να εκτοξεύσει την ελκυστικότητα της Ευρώπης για τις επενδύσεις έρευνας στα ύψη και να δρομολογήσει για την Ένωση τη διαδικασία της επίτευξης του στόχου διάθεσης 3% του ΑΕΠ για σκοπούς έρευνας έως το έτος 2010. Για να επιτευχθεί ωστόσο ο στόχος αυτός θα χρειαστεί τα κράτη μέλη, οι χώρες που θα προσχωρήσουν και τα υποψήφια κράτη καθώς και όλοι οι άλλοι πρωταγωνιστικοί παράγοντες να αναλάβουν αποφασιστική και συνεπή δράση. Η Επιτροπή θα αρχίσει αμέσως από την πλευρά της να λαμβάνει τα απαιτούμενα μέτρα για να σημειωθεί πρόοδος με βάση τις γραμμές που διευκρινίστηκαν προηγουμένως και για να εμπνευσθούν όλοι εκείνοι που είναι πρόθυμοι να βελτιώσουν τους όρους που θα οδηγήσουν σε αύξηση και βελτίωση των ερευνών στην Ευρώπη. Κάθε χρόνο πριν από τη σύγκληση της Εαρινής Ευρωπαϊκής Συνόδου του Συμβουλίου Κορυφής θα υποβάλλει σχετική έκθεση, ώστε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να είναι σε θέση να παρακολουθεί την πορεία προόδου και να καθορίζει τις περαιτέρω κατευθύνσεις ή, εάν το κρίνει αναγκαίο, να αναπροσαρμόζει τη στρατηγική του με βάση την πρόοδο που έχει υπάρξει.